

Bryssel den 6.12.2023
COM(2023) 787 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET
om tillämpningen av förordning (EU) 2019/788 om det europeiska medborgarinitiativet

Rapport om tillämpningen av förordning (EU) 2019/788

om det europeiska medborgarinitiativet

1. INLEDNING

Den 1 januari 2020 började [förordning \(EU\) 2019/788](#) om det europeiska medborgarinitiativet ⁽¹⁾ (*förordningen om medborgarinitiativ*) att gälla. Denna andra förordning om medborgarinitiativ kom till efter en omfattande reform där man tog itu med bristerna i hur den första förordningen ([förordning \(EU\) nr 211/2011](#) ⁽²⁾) hade tillämpats. De reviderade reglerna ska ”göra medborgarinitiativet mer tillgängligt, mindre betungande och lättare att använda för organisatörerna och de som stöder ett initiativ samt till att stärka dess uppföljning för att uppnå dess fulla potential som ett verktyg för att främja debatt” ⁽³⁾.

Enligt artikel 25 i förordningen om medborgarinitiativ måste kommissionen regelbundet se över hur det europeiska medborgarinitiativet fungerar och rapportera till Europaparlamentet och rådet om hur förordningen tillämpas senast den 1 januari 2024 och därefter vart fjärde år. I denna rapport bedöms hur förordningen har tillämpats och hur medborgarinitiativet som instrument har fungerat sedan den 1 januari 2020. Här beskrivs vad kommissionen tänker vidta för åtgärder för att förordningen om medborgarinitiativ ska bli ännu bättre genomförd och initiativet att fungera bättre, med hjälp av resultaten av översynen och uppmaningar från berörda parter. I denna rapport behandlas också diverse frågor som finns med i Europaparlamentets [resolution](#) av den 13 juni 2023 om genomförandet av förordningarna om det europeiska medborgarinitiativet ⁽⁴⁾, och rapporten är ett komplement till kommissionens svar på Europaparlamentets resolution ⁽⁵⁾.

För att bedöma hur ändamålsenliga de reviderade reglerna är har kommissionen utfört ett antal samråd som fungerar som underlag för den här rapporten ⁽⁶⁾: samråd med organisatörer av europeiska medborgarinitiativ (en onlineundersökning och intervjuer) ⁽⁷⁾, en onlineundersökning bland de myndigheter i medlemsstaterna som har ansvar kring genomförandet av förordningen om medborgarinitiativ ⁽⁸⁾, en onlineundersökning inriktad på medborgarna ⁽⁹⁾, samt en utgångsundersökning inriktad på undertecknare av europeiska

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets [förordning \(EU\) 2019/788](#) av den 17 april 2019 om det europeiska medborgarinitiativet (EUT L 130, 17.5.2019, s. 55).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets [förordning \(EU\) nr 211/2011](#) av den 16 februari 2011 om medborgarinitiativet (EUT L 65, 11.3.2011, s. 1).

⁽³⁾ Skäl 5, förordning (EU) 2019/788.

⁽⁴⁾ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0230_SV.html

⁽⁵⁾ <https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/spdoc.do?i=60031&j=0&l=en>.

⁽⁶⁾ Rapporterna från de olika samrådsaktiviteterna finns offentliggjorda på webbplatsen för översynen av det europeiska medborgarinitiativet: https://citizens-initiative.europa.eu/2023-eci-review_sv.

⁽⁷⁾ Onlineundersökningen kompletterad med ytterligare intervjuer resulterade i 34 svar från företrädare för europeiska medborgarinitiativ.

⁽⁸⁾ 25 medlemsstater svarade på undersökningen.

⁽⁹⁾ Gav upphov till 7 271 svar.

medborgarinitiativ som har använt sig av kommissionens centrala system för insamling via internet⁽¹⁰⁾. Under översynsprocessen har kommissionen varit inriktad dels på de europeiska medborgarinitiativ som registrerats sedan den 1 januari 2020, dels på de initiativ registrerade enligt den första förordningen som fortfarande pågick den 1 januari 2020, i olika skeden i initiativförfarandet.

2. ÖVERSIKT AV RAPPORTERINGSPERIODEN

När covid-19-pandemin började hade de reviderade reglerna inte mer än börjat gälla, men pandemin påverkade avsevärt de europeiska medborgarinitiativ som pågick just då och möjligheterna att utföra de kampanjerna runtom i EU. Tabell 1 visar den negativa inverkan covid-19-pandemin hade på medborgarinitiativen. Under 2020, när de reviderade reglerna började gälla, ansökte man om registrering av endast fem nya initiativ. De tillfälliga åtgärder som kommissionen föreslog⁽¹¹⁾ och som parlamentet och rådet antog den 15 juli 2020 begränsade pandemins inverkan på medborgarinitiativ. Så snart hälsoläget förbättrades började det märkas en viss positiv utveckling, med fler ansökningar om registrering, och rekordmånga medborgarinitiativ som samlade minst 1 miljon underskrifter och följaktligen också rekordmånga svar på initiativ från kommissionen.

Tabell 1: översikt av europeiska medborgarinitiativ under rapporteringsperioden

	2020	2021	2022	2023	Totalt 2020–2023
Ansökningar om registrering	5	11	11	13	40
Registrerade medborgarinitiativ	5	11	10	11	37 ⁽¹²⁾
Nekade medborgarinitiativ ⁽¹³⁾		1			1
Tillbakadragna efter kommissionens inledande bedömning				1	1
Giltiga och inlämnade	2		1	3	6
Färdigkontrollerade men ännu inte inlämnade till kommissionen					2 ⁽¹⁴⁾

⁽¹⁰⁾ Gav upphov till 60 157 svar. En utgångsundersökning är en enkät som visas för besökarna på en webbplats när de just ska lämna webbplatsen.

⁽¹¹⁾ Europaparlamentets och rådets [förordning \(EU\) 2020/1042](#) av den 15 juli 2020 om fastställande av tillfälliga åtgärder vad gäller de tidsfrister för insamling, kontroll och granskning som föreskrivs i förordning (EU) 2019/788 om det europeiska medborgarinitiativet med hänsyn till covid-19-utbrottet (EUT L 231, 17.7.2020, s. 7–11).

⁽¹²⁾ Tre ansökningar håller på att genomgå rättslig bedömning.

⁽¹³⁾ Initiativet om fastställande av rätten att besluta ("Iniciativa Eve para la creación del derecho de decisión").

⁽¹⁴⁾ Medborgarinitiativen "Stoppa extremism" (kontrollerat före 2020) och "En sammanhållningspolitik för jämlika regioner och livskraftiga regionala kulturer".

Besvarade		2	4	6 ⁽¹⁵⁾
------------------	--	---	---	-------------------

Under rapporteringsperioden kunde medborgarna och samhället utnyttja de positiva följderna av tidigare framgångsrika medborgarinitiativ. Som konkret uppföljning av det första framgångsrika initiativet ("Right2Water") finns nu det reviderade dricksvattendirektivet ⁽¹⁶⁾, som skulle ha införlivats i medlemsstaternas nationella lagstiftning senast den 12 januari 2023, och som förbättrar tillgången till vatten även för utsatta och marginaliserade grupper. Efter det framgångsrika initiativet "Förbjud glyfosat" började förordningen om insyn och hållbarhet i EU:s system för riskbedömning i livsmedelskedjan ⁽¹⁷⁾ att gälla den 27 mars 2021, med följden att medborgarna får automatisk tillgång till alla studier och all information som industrin lämnar in vid riskbedömningsprocesserna.

Samtidigt med den andra förordningen om medborgarinitiativ introducerades en ny generation it-system som ska få medborgarinitiativen att fungera bättre: systemet för insamling via internet, fildelningstjänsten ⁽¹⁸⁾, det omformade forumet för det europeiska medborgarinitiativet, samt det nya initiativregistret och den offentliga webbplatsen ⁽¹⁹⁾. Under rapporteringsperioden förbättrades systemen ytterligare i samråd med användare och berörda parter. Som parlamentet och rådet beslutade inom ramen för reformen av medborgarinitiativet, har de enskilda systemen för insamling via internet – som användes så länge det fullständiga centrala systemet inte var tillgängligt – gradvis fasats ut ⁽²⁰⁾.

3. BEDÖMNING AV TILLÄMPNINGEN AV FÖRORDNINGEN OM MEDBORGARINITIATIV

3.1. Processen med medborgarinitiativ i ett nötskal

Medborgarinitiativsprocessen innefattar flera steg. För att inleda ett medborgarinitiativ måste det bildas en "grupp av organisatörer". Innan organisatörer kan börja samla in stödförklaringar från medborgare måste det föreslagna initiativet lämnas in till kommissionen så att den kan bedöma om villkoren för registrering är uppfyllda. När registreringen väl har bekräftats har organisatörerna 6 månader på sig att börja samla in underskrifter. De måste samla in 1 miljon underskrifter inom 12 månader och komma över trösklarna i minst 7 medlemsstater. När organisatörerna av initiativet fått de insamlade underskrifterna kontrollerade av nationella

⁽¹⁵⁾ Svaret på medborgarinitiativet "Pälsfritt Europa" ska antas senast den 14 december 2023.

⁽¹⁶⁾ Europaparlamentets och rådets [direktiv \(EU\) 2020/2184](#) av den 16 december 2020 om kvaliteten på dricksvatten (omarbetning), (EUT L 435, 23.12.2020, s. 1).

⁽¹⁷⁾ Europaparlamentets och rådets [förordning \(EU\) 2019/1381](#) av den 20 juni 2019 om insyn och hållbarhet i EU:s system för riskbedömning i livsmedelskedjan (EUT L 231, 6.9.2019, s. 1).

⁽¹⁸⁾ Fildelningstjänsten gör det lättare att säkert överföra stödförklaringar till nationella myndigheter.

⁽¹⁹⁾ <https://citizens-initiative.europa.eu/sv>.

⁽²⁰⁾ I praktiken är det ett sådant system som har använts av medborgarinitiativen, nämligen programvaran OpenECI, som civilsamhällesorganisationer erbjuder. Det sista initiativet som använde det systemet avslutade sin insamlingsperiod den 19 juli 2023.

myndigheter och fått bekräftelse på att antalet underskrifter stämmer, kan de lämna in sitt initiativ till kommissionen för granskning och officiellt svar.

3.2. Rätt att stödja ett medborgarinitiativ

Minimiålder för att stödja ett medborgarinitiativ

Före den 1 januari 2020 var åldern för att stödja europeiska medborgarinitiativ under 18 i tre medlemsstater, i linje med deras åldersgränser för att få rösta i val till Europaparlamentet (16 i Österrike och Malta, 17 i Grekland). För att unga medborgare ska delta mer i det demokratiska livet i EU får medlemsstaterna enligt förordningen om medborgarinitiativ sänka minimiåldern för att stödja medborgarinitiativ till 16 år, i enlighet med nationella lagar. Sedan den bestämmelsen infördes har den gällande minimiåldern för att stödja initiativ sänkts till 16 år i tre medlemsstater: Estland (fr.o.m. den 1 januari 2020), Tyskland (fr.o.m. den 1 januari 2023) och Belgien (fr.o.m. den 1 maj 2023), vilket innebär att det nu är sex medlemsstater där minimiåldern för att ge stöd är lägre än 18. Dessutom har Finland uppgett att man har planer på att sänka minimiåldern i fråga till 16, och Irland har meddelat planer på att utreda en sänkning av rösträttsåldern. Tabell 2 ger en översikt av minimiåldern för att stödja europeiska medborgarinitiativ i de 27 EU-medlemsstaterna.

Tabell 2: minimiålder för att stödja ett europeiskt medborgarinitiativ (läget juni 2023)

18 år	BG, CZ, DK, IE, ES, FR, HR, IT, CY, LV, LT, LU, HU, NL, PL, PT, RO, SI, SK, FI, SE
17 år	EL
16 år	BE, DE, EE, MT, AT

I sin återkoppling rapporterade 15 medlemsstater att de för närvarande inte har några planer på att sänka minimiåldern för stöd till 16 år, och tre andra hade inte tagit beslut om saken (Lettland, Slovenien och Slovakien).

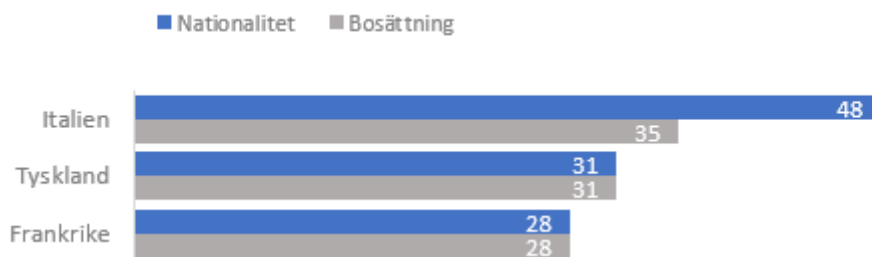
75 % av de intervjuade initiativorganisatorerna⁽²¹⁾ ansåg att det är viktigt att sänka minimiåldern för stöd till 16 i alla medlemsstater för att europeiska medborgarinitiativ ska ha framgång. De medborgare som deltog i onlineundersökningen hade dock delade uppfattningar på den här punkten: 52 % var för att sänka minimiåldern för stöd till 16, men 46 % ansåg att 18 är en lämplig ålder.

Grupp av organisatörer

En förutsättning för att starta ett europeiskt medborgarinitiativ är att bilda en **grupp av organisatörer** som måste i) vara bosatta i sju olika EU-medlemsstater, och ii) vara tillräckligt gamla för att rösta i valet till Europaparlamentet.

⁽²¹⁾ 12 av de 16 uppgiftslämnarna i undersökningen.

Diagram 1: organisatörer efter nationalitet och bosättningsland (de tre främsta medlemsstaterna)⁽²²⁾

Fördelningen på åldersgrupper (se diagram 5 i bilagan) visar på en balanserad representation över de olika ålderskategorierna, med en god representation av unga (21 % under 30 år och 50 % över 40).

Den nya förordningen om medborgarinitiativ gör det också möjligt att bilda en **rättslig enhet** som förvaltar ett medborgarinitiativ, även om det bara var två organisatörer som uppgav sig ha gjort det och haft allmän användning för det. De som inte hade utnyttjat möjligheten nämnde som skäl till detta den administrativa bördan, de tillhörande kostnaderna och att det är en utdragen procedur att bilda sådana rättsliga enheter.

3.3. Registreringsfasen

Kommissionen har fått in **40** ansökningar om registrering av initiativ sedan de reviderade reglerna började gälla. Under rapporteringsperioden registrerade kommissionen **37** initiativ i enlighet med artikel 6.3 i förordningen om medborgarinitiativ. Detta berodde delvis på tvåstegsförfarandet⁽²³⁾, där organisatörer kan revidera initiativ som annars inte kan registreras eftersom de (delvis) ligger utanför kommissionens befogenheter. Detta förfarande visade sig klart användbart genom att åtta initiativ tack vare det kunde registreras fullt ut till slut. Endast **en** ansökan om registrering nekades i slutändan. En annan ansökan drogs tillbaka av sina organisatörer efter kommissionens inledande bedömning.

För att registreringsprocessen ska löpa smidigt inom de korta tidsfrister som fastställs i förordningen, behöver organisatörerna som en del av registreringsansökan lämna in uttömmande belegg för att de uppfyllt de administrativa kraven.

83 % av organisatörerna i undersökningen⁽²⁴⁾ som de nya reglerna för registrering gällde för rapporterade att förfarandet för att registrera medborgarinitiativ var på det hela taget välfungerande och lättfattligt. Det var bara en uppgiftslämnare som fann förfarandet mycket

⁽²²⁾ Hela listan finns i diagram 4 i bilagan.

⁽²³⁾ Enligt artikel 6.4 i förordningen om medborgarinitiativ måste kommissionen, när villkoren för registrering av ett initiativ är uppfyllda, bortsett från kravet att "inga delar av initiativet faller uppenbart utanför kommissionens befogenhet att lägga fram ett förslag till unionsrättsakt för att genomföra fördragen" (artikel 6.3 första stycket led c), underrätta organisatörerna om den bedömningen. Organisatörerna kan antingen ändra på initiativet så att det rättar sig efter kommissionens bedömning, eller behålla eller dra tillbaka initiativet. Organisatörerna måste underrätta kommissionen om sitt val och i förekommande fall lämna in ändringar av det ursprungliga initiativet.

⁽²⁴⁾ 10 av 12 svar som representerade initiativ registrerade efter den 1 januari 2020.

svårt att följa. De flesta uppgiftslämnarna ⁽²⁵⁾ ansåg att kraven för att registrera ett initiativ är tydliga och att den tekniska processen med inlämning genom organisatörskontot är enkel. De flesta av uppgiftslämnarna tyckte att villkoren för registrering varit ganska enkla att uppfylla, men två av dem (17 %) ansåg att det var relativt svårt – pga. kraven på administrativa kontroller av bostadsort och att man behöver säkerställa att ingen del av initiativet uppenbart faller utanför kommissionens befogenhet. Den största utmaningen som organisatörerna rapporterade under registreringsfasen hade att göra med resurser – tid och finansiering.

De organisatörer i undersökningen som hade genomgått tvåstegsförfarandet för registrering ansåg att informationen från kommissionen i den inledande bedömningen var tydlig. De använde sig av vägledningen från forumet för medborgarinitiativet, som de flesta av dem tyckte var avgörande för registreringen av deras initiativ. Det var bara i det fall där initiativet nekats registrering som företrädaren rapporterade att skälen till avslaget inte var helt tydliga ⁽²⁶⁾.

3.4. Insamlingsfasen

Den 1 januari 2020 var det 16 medborgarinitiativ registrerade enligt den första förordningen om medborgarinitiativ som fortfarande befann sig i insamlingsfasen. Ytterligare **33** initiativ registrerade enligt den reviderade förordningen inledde insamlingsfasen under rapporteringsperioden. Tabell 3 ger en översikt över europeiska medborgarinitiativ i insamlingsfasen.

Under rapporteringsperioden var det rekordmånga **fem initiativ** som samlade över en miljon stödförklaringar. Tre av dem var registrerade enligt den andra förordningen om medborgarinitiativ. Tre av de fem framgångsrika initiativen hade nytta av de tillfälliga covid-19-åtgärderna. Åtskilliga initiativ som inte nådde gränsen på en miljon stödförklaringar samlade dessutom ändå in ett betydande antal sådana förklaringar, och blev därmed synliga och skapade debatt runtom i EU eller i vissa medlemsstater ⁽²⁷⁾. Samtidigt var det 13 initiativ som samlade in ett lågt antal underskrifter (under 10 000). Det kan ha flera orsaker som kan förstärka varandra, t.ex. ämnets karaktär och hur det tilltalar allmänheten, hur pass förberedd och välförvaltnad insamlingskampanjen var, samt att organisatörer av initiativ behöver visa ständig uthållighet och engagemang under en längre tid. En del organisatörer nämnde att medborgarinitiativ som saknar stöd från t.ex. icke-statliga organisationer eller företag får svårt att samla in underskrifter så det räcker.

Tabell 3: medborgarinitiativ i insamlingsfasen ⁽²⁸⁾ (november 2023)

⁽²⁵⁾ 10 av 12 svar som representerade initiativ registrerade efter den 1 januari 2020.

⁽²⁶⁾ Forumet för det europeiska medborgarinitiativet kan ge hjälp till organisatörer under registreringsfasen i form av juridisk rådgivning, särskilt om kommissionens befogenhet att anta rättsakter. I fallet med det enda initiativet som blev nekat använde sig inte organisatörerna av forumets tjänster trots att de uppmanades till det.

⁽²⁷⁾ Initiativet "End the Slaughter Age" ("Slut på djurslaktens tidevarv") samlade in över 850 000 stödförklaringar. Fyra andra initiativ ("Inför medborgarlön i hela EU", "Förbjud reklam och sponsring som gäller fossila bränslen", "Se till att den gemensamma handelspolitiken är i överensstämmelse med EU-fördragen och förenlig med internationell rätt" samt "Rätt till behandling") samlade mellan 250 000 och 300 000 stödförklaringar.

⁽²⁸⁾ Baserat på information som rapporterats av organisatörer av initiativ eller som är offentligt tillgänglig. Det var inte alla initiativ registrerade enligt den första förordningen om medborgarinitiativ som rapporterade antalet insamlade stödförklaringar, då detta inte var ett rättsligt krav.

Initiativ som samlat över 1 miljon giltiga stödförklaringar sedan den 1 januari 2020	5
Initiativ som dragits tillbaka eller avslutats med otillräckligt stöd, grupperade efter antal insamlade stödförklaringar	29
- <i>minst 1 miljon underskrifter</i>	1 ⁽²⁹⁾
- <i>500 000–999 999 underskrifter</i>	1
- <i>250 000–499 999 underskrifter</i>	4
- <i>100 000–249 999 underskrifter</i>	1
- <i>50 000–99 999 underskrifter</i>	5
- <i>10 000–49 999 underskrifter</i>	4
- <i>5 000–9 999 underskrifter</i>	4
- <i>under 5 000 underskrifter</i>	9
Insamling pågår	10
Medborgarinitiativ där insamling ska börja	4

Totalt sedan 2020 har över 9 miljoner stödförklaringar samlats in. Över 90 % av dessa underskrifter samlades in på internet och övriga på papper.

Organisatorerna i undersökningen rapporterade att de var övervägande nöjda med hur ändamålsenliga de förfaranden och verktyg var som fanns för fasen med att samla in underskrifter. De flesta uppgiftslämnare som företrädde initiativ som registrerats enligt den andra förordningen om medborgarinitiativ ansåg att det var användbart med sex månader efter registrering ⁽³⁰⁾ för att förbereda insamlingen av underskrifter.

Uppgiftslämnarna i undersökningen uppgav att dessa faktorer hade underlättat för dem att samla in underskrifter: stöd från icke-statliga organisationer, användning av stora plattformar för underskriftsinsamling (t.ex. Avaaz, WeMove och Campact), användning av influerare, samt synlighet i diverse medier nationellt och på EU-nivå.

Oftast nämnde organisatorerna i undersökningen följande svårigheter som de haft under insamlingsfasen: motvilja från medborgarna att lämna de personuppgifter som krävdes, bristande medvetenhet om det europeiska medborgarinitiativet bland medborgarna, ont om tid

⁽²⁹⁾ För initiativet "Eat original!" var minimiantalet inte uppnått efter att medlemsstaterna kontrollerat stödförklaringarna.

⁽³⁰⁾ Enligt artikel 8.1 i förordningen om medborgarinitiativ får organisatorerna välja startdatumet för insamlingsperioden. Startdatumet får inte vara senare än sex månader från initiativets registreringsdatum.

att avsätta till initiativet, svårigheter att locka medieintresse, samt svårigheter att hitta partner som kunde lyfta fram initiativet i minst sju medlemsstater.

3.4.1. System för insamling via internet

Organisatorerna av medborgarinitiativ registrerade mellan den 1 januari 2020 och 31 december 2022 kunde välja att använda antingen det centrala systemet för namninsamling via internet eller ett annat system för namninsamling via internet, i enlighet med artikel 11 i den andra förordningen om medborgarinitiativ. Medan det fortfarande gick att välja var det **20 initiativ** som valde **det centrala systemet för insamling via internet** och **sex** som valde **programvaran OpenECI** som civilsamhällesorganisationer erbjuder.

Av de fem initiativ som samlade över en miljon stödförklaringar under denna period, använde tre det centrala namninsamlingssystemet ⁽³¹⁾ och två använde OpenECI-systemet ⁽³²⁾.

De flesta organisatorerna i undersökningen ⁽³³⁾ sade sig vara på det hela taget nöjda med det system de valt att använda, även om några andra ⁽³⁴⁾ sade sig vara mindre nöjda.

3.4.2. Det centrala systemet för insamling via internet

I enlighet med artikel 10.1 i den andra förordningen om medborgarinitiativ har kommissionen utvecklat det centrala systemet för insamling via internet, som togs i bruk den 1 januari 2020. Detta nya fullständiga system ersatte den lösning som kommissionen tillhandahöll före 2020, och som bestod av programvara tillsammans med ett värdtjänstavtal om säker lagring av uppgifterna på kommissionens servrar. Det nya systemet, som finns **tillgängligt på alla EU:s språk**, används **kostnadsfritt** av organisatorerna av initiativ. Det är ett lättanvänt, nyckelfärdigt system där personuppgifterna krypteras så snart som de samlas in och lagras – organisatorerna av medborgarinitiativ behöver bara informera kommissionen tio arbetsdagar innan insamlingen startar (artikel 10.3) och måste ingå ett avtal med kommissionen om gemensamt ansvar för dataskydd⁽³⁵⁾. Det behövs **inga ytterligare godkännanden** eftersom systemet redan uppfyller alla tekniska krav och säkerhetskrav. Som det står i artikel 18.2 kan organisatorerna av initiativ även använda systemet för att samla in **undertecknarnas e-postadresser** och kan därmed hålla sitt nätverk informerat om hur det går med deras medborgarinitiativ. Systemet är fullt tillgängligt för personer med funktionsnedsättning (i enlighet med artiklarna 2.2 och 10.1).

Med den första förordningen om medborgarinitiativ var organisatorerna helt ansvariga för att överföra stödförklaringarna till medlemsstaterna för kontroll. Enligt den reviderade

⁽³¹⁾ Initiativen ”En sammanhållningspolitik”, ”Stop Finning – Stop the trade (Stoppa hajfensfisket – stoppa handeln)” och ”Rädda icke-djurtestade kosmetikaprodukter (Save cruelty free cosmetics)”.

⁽³²⁾ Initiativen ”Rädda bin och bönder!” och ”Fur Free Europe (Ett pälsfritt Europa)”.

⁽³³⁾ Fyra av de sex uppgiftslämnare som hade använt det centrala namninsamlingssystemet, och fyra av de sju uppgiftslämnare som hade använt ett enskilt namninsamlingssystem.

⁽³⁴⁾ Två av de sex uppgiftslämnare som hade använt det centrala systemet för insamling via internet, och tre av de sju uppgiftslämnare som hade använt ett enskilt system för insamling via internet.

⁽³⁵⁾ Enligt avtalet om gemensamt personuppgiftsansvar är kommissionen ansvarig för personuppgifter som samlas på nätet genom det centrala namninsamlingssystemet, medan organisatorerna av initiativ bara ansvarar för att skydda de personuppgifter som samlas i pappersform.

förordningen har kommissionen, för att säkerställa att medborgarnas personuppgifter är trygga under hela cykeln för medborgarinitiativ (från insamling till överföring till medlemsstaterna), tagit fram en **fildelningstjänst**. Genom totalsträckskryptering gör den tjänsten det lättare att säkert överföra stöd som samlats in på nätet, via det centrala insamlingssystemet, till medlemsstaternas myndigheter för kontroll. Detta program kan även användas för att överföra stödförklaringar på papper i skannad form. Kommissionen och medlemsstaterna har också kommit överens om att det här verktyget, även om det inte krävs enligt de reviderade reglerna, också skulle kunna användas av medborgarinitiativ som registrerats enligt de gamla reglerna eller använder enskilda system⁽³⁶⁾. Kommissionen har gjort i ordning heltäckande vägledning och ordnat omfattande tester ihop med medlemsstaterna om hur fildelningstjänsten används och om den tillhörande hanteringen av de privata och offentliga nycklarna. Man har även ordnat sessioner med organisatörer för att hjälpa dem med processen att kryptera och ladda upp stödförklaringar som inte samlats in via det centrala systemet för insamling via internet.

Insamlingssystemets höga säkerhetsnivå säkerställer att medborgarnas personuppgifter blir säkert krypterade och behandlade från att de förs in i insamlingssystemet tills de når medlemsstaternas myndigheter för kontroll. Kommissionen tillhandahåller information och utbildning om hur det centrala namnsamlingssystemet används (webbseminarier, onlineguider och videor). I enlighet med artikel 10.5 i förordningen om medborgarinitiativ har kommissionen regelbundet samråd med användare och berörda parter om hur man ytterligare kan förbättra det här systemet.

Detta är några av de huvudsakliga förbättringar som införts i det centrala namnsamlingssystemet sedan 2020:

- **Säkerhet** – systemet har nu totalsträckskryptering av personuppgifterna genom behandlingens alla skeden. På det hela taget uppgraderas säkerhetsfunktionerna regelbundet i enlighet med de regler, standarder och riktlinjer som tagits fram genom [kommissionens beslut \(EU, Euratom\) 2017/46](#) om säkerheten i Europeiska kommissionens kommunikations- och informationssystem⁽³⁷⁾.
- Kvaliteten på de uppgifter som samlats in från medborgare har förbättrats, **efter genomförandet av reglerna om formatering och kontrollsummor** för id-handlingar för de 18 medlemsstater som kräver ett id-nummer i stödförklaringsformulären. Detta minskar risken för att stödförklaringar avvisas, och underlättar medlemsstaternas kontrollprocess.
- **eID-integration** – sedan de reviderade reglerna infördes har 16 medlemsstaters nationella system för elektroniskt ID integrerats i det centrala namnsamlingssystemet, så att medborgarna kan signera utan att manuellt föra in sina personuppgifter. Detta alternativ fanns inte tillgängligt för de enskilda namnsamlingssystemen.
- **Förbättringar av användbarheten** efter samråd med berörda parter och en användbarhets- och tillgänglighetsstudie. I synnerhet har mobilversionen av det centrala

⁽³⁶⁾ Verktyget användes för två medborgarinitiativ som registrerades enligt den första förordningen för medborgarinitiativet: ”Rädda bin och bönder!” och ”End the Cage Age”.

⁽³⁷⁾ EUT L 6 11.1.2017, s. 40.

insamlingssystemet gjorts ännu bättre, så att det blivit enklare för medborgarna att signera via sina mobila enheter.

- **Anpassning av signeringsidan** – organisatörerna kan avgöra vilken information de vill ska visas på underskriftssidan (deras egen logotyp, förloppsindikator med realtidsinformation om antalet stödförklaringar som samlats in på nätet, karta som visar uppnådda antal underskrifter per medlemsstat, framsteg per medlemsstat samt nytillkomna stödjare per medlemsstat och datum).
- **Efterlevnad av personuppgiftsskyddet** – genom en särskild modul för personuppgiftsansvariga kan kommissionen uppfylla sina skyldigheter som personuppgiftsansvarig enligt [förordning \(EU\) 2018/1725](#) om skydd för personuppgifter som behandlas av unionens institutioner ⁽³⁸⁾ och snabbt svara på förfrågningar från registrerade.
- Tillhandahållande av webbanalyser till organisatörer (data om trafik till deras initiativs sida) och annan relevant **statistik** per initiativ, som gör att de kan bedöma hur det går för deras kampanjer.

Medborgare som använt det centrala namnsamlingssystemet har sagt sig vara i hög grad nöjda med systemet: över 93 % av uppgiftslämnarna i utgångsundersökningen uppgav att det hade varit lätt eller mycket lätt att stödja ett medborgarinitiativ med hjälp av det, en stor majoritet av uppgiftslämnarna gav högt betyg till tydligheten i informationen om hur man skriver under ett initiativ med systemet, och en majoritet av uppgiftslämnarna kände sig trygga med säkerheten för de personuppgifter de lämnat genom systemet. Omkring 8 % av de användare som deltagit i utgångsundersökningen rapporterade en relevant funktionsnedsättning, och deras allmänna tillfredsställelse var också hög (med ett genomsnittsvärde på 8 av 10).

3.4.3. Användning av eID (artikel 10.4 i förordningen om medborgarinitiativ)

En av huvudfunktionerna i det centrala namnsamlingssystemet är möjligheten att i systemet integrera de nationella e-identifieringsverktyg som medborgarna är bekanta med i sina hemländer, och därmed minska risken för fel när de kodar personuppgifter. Medlemsstaterna måste säkerställa att deras medborgare kan stödja europeiska medborgarinitiativ på nätet med hjälp av anmälda medel för elektronisk identifiering i den mening som avses i [förordning \(EU\) nr 910/2014](#) (eIDA-förordningen) ⁽³⁹⁾.

16 medlemsstater är redan färdiga med att integrera sina nationella eID-system i det centrala systemet för insamling via internet. Ytterligare fem medlemsstater håller just på med att göra

⁽³⁸⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725 av den 23 oktober 2018 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter som utförs av unionens institutioner, organ och byråer och om det fria flödet av sådana uppgifter samt om upphävande av förordning (EG) nr 45/2001 och beslut 1247/2002/EG (EUT L 295, 21.11.2018, s. 39).

⁽³⁹⁾ Europaparlamentets och rådets [förordning \(EU\) nr 910/2014](#) av den 23 juli 2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG (EUT L 257, 28.8.2014, s. 73).

sina nationella eID-system tillgängliga enligt eIDA-förordningen (BG, DK, FR, PL och SI), det första steget för integration med kommissionens insamlingssystem.

Tabell 4: aktuellt läge för integrationerna av eID i det centrala systemet för insamling via internet (november 2023)

eID möjligt	BE, CZ, DE, EE, ES, HR, IT, LV, LT, LU, MT, NL, AT, PT, SK, SE
Pågår	BG, DK, FR, PL, SI
eID inte möjligt	IE, EL, CY, HU, RO, FI

Både organisatörer av medborgarinitiativ och medborgare rapporterade i sina respektive undersökningar att de anser det viktigt att kunna använda nya lösningar för elektronisk identifiering, t.ex. eID och elektronisk underskrift, för att stödja initiativ.

Andelen underskrifter som samlats in genom eID är visserligen fortfarande marginell (2 % av det totala antalet underskrifter som samlats in via det centrala systemet för insamling via internet sedan 2020), men den ökar (5 % 2023) i takt med att fler medlemsstater gjort dessa metoder tillgängliga för sina medborgare. De europeiska e-identitetsplånböcker som är på förslag ⁽⁴⁰⁾ är tänkta att få denna teknik att börja användas snabbare i alla medlemsstaterna och därmed underlätta medborgarnas engagemang i samhället och omgivningen. Inom ramen för expertgruppen för det europeiska medborgarinitiativet uppmanar kommissionen också medlemsstaterna att regelbundet rapportera om de framsteg de gjort med att införa eID i sina länder.

3.4.4. Certifiering av enskilda system för insamling via internet

Den tyska myndigheten ⁽⁴¹⁾ har certifierat de enskilda systemen för insamling via internet för de sex europeiska medborgarinitiativ som registrerats efter den 1 januari 2020 och använt sådana system. I sin återkoppling uttryckte den tyska myndigheten uppfattningen att tidsfristen på en månad för att certifiera dessa system är för kort. Man underströk också att certifieringen av de enskilda insamlingssystemen, jämfört med det centrala insamlingssystemet, kräver oproportionerlig ansträngning från alla medlemsstater eftersom var och en av dem måste ha hand om förfarandena och lägga ner resurserna för att utföra certifieringar inom tidsfristen. I sina synpunkter upprepade Tyskland sitt stöd för utfasningen av dessa system senast den 31 december 2022, i enlighet med artikel 11.7 i förordningen om medborgarinitiativ.

⁽⁴⁰⁾ [Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning \(EU\) nr 910/2014 vad gäller inrättande av en ram för en europeisk digital identitet](#), COM(2021) 281 final.

⁽⁴¹⁾ [BSI - Erteilte Bescheinigungen über die Übereinstimmung individueller Online-Sammelsysteme mit der Verordnung \(EU\) 2019/788 \(bund.de\)](#).

Organisatörer av medborgarinitiativet som deltog i onlineundersökningen ansåg att det var relativt svårt att följa de tekniska specifikationerna för att erhålla certifiering av sina enskilda namninsamlingssystem och få systemen certifierade av nationella myndigheter.

3.4.5. Bedömning av möjligheten att för organisatörerna återinföra alternativet att använda enskilda system för insamling via internet

I sin resolution om genomförandet av förordningarna om medborgarinitiativ⁽⁴²⁾ uppmanade Europaparlamentet kommissionen att undersöka möjligheten att återinföra möjligheten för organisatörer att använda individuella system för insamling via internet. För den bedömningen tittade kommissionen närmare på tre områden.

i) Användning av enskilda system för insamling via internet

Vid förhandlingarna inför att den andra förordningen om medborgarinitiativ skulle antas, beslutade lagstiftarna att fram till slutet av 2022 fasa ut användningen av enskilda namninsamlingssystem. Under perioden mellan januari 2020 och december 2022 (när det fortfarande gick att välja) valde sex av de 26 registrerade medborgarinitiativen (23 %) att använda OpenECI-systemet. Det sista året då det gick att välja (2022) var det bara i två av de tio registrerade initiativen som organisatörerna valde att använda ett enskilt insamlingssystem. Uppgifterna visar tydligt att **det är relativt begränsad efterfrågan på andra system som alternativ till det centrala**. Användningen av sådana system skapar också ett antal problem och administrativa bördor för både medlemsstaterna ⁽⁴³⁾ och organisatörerna av medborgarinitiativ.

ii) Bördan för organisatörerna av medborgarinitiativ

Att använda ett enskilt namninsamlingssystem gör att organisatörer av initiativ får extra kostnader för att utveckla, förvalta och certifiera dem ⁽⁴⁴⁾ jämfört med det centrala insamlingssystemet, som är en kostnadsfri nyckelfärdig lösning. När personuppgifter samlas in via enskilda insamlingssystem blir det också organisatörerna av initiativen som blir ensamma personuppgiftsansvariga. För det centrala insamlingssystemet ligger det ansvaret nästan helt och hållet på kommissionen, som har anförtrots att förvalta systemet.

Om enskilda insamlingssystem återinfördes, skulle det oundvikligen medföra **att organisatörerna av initiativ blir ytterligare belastade med att säkerställa att de följer de tillämpliga tekniska specifikationerna**. Systemen skulle nämligen behöva genomgå regelbundna revisioner så att de har fortsatt efterlevnad under hela insamlingsperioden.

Kommissionen har tittat på de särskilda behov som organisatörerna av initiativ nämner som skäl till att välja alternativa system. Det mest förekommande är möjligheten att bädda in det

⁽⁴²⁾ Europaparlamentets resolution av den 13 juni 2023 om genomförandet av förordningarna om det europeiska medborgarinitiativet (2022/2206(INI)), https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0230_SV.html.

⁽⁴³⁾ Se även avsnitt 3.4.4 ovan.

⁽⁴⁴⁾ Certifieringsförfarandet, som är fastställt i artikel 11 i förordningen om medborgarinitiativ, är tänkt att säkerställa att enskilda insamlingssystem följer de tekniska specifikationer som anges i [kommissionens genomförandeförordning \(EU\) 2019/1799](#) av den 22 oktober 2019 (EUT L 274, 28.10.2019, s. 3).

alternativa systemet i webbplatser från tredje part, och därmed kunna samla in signaturer via ett antal olika införelseställen. Kommissionen beställde därför en studie från ett utomstående it-forskningsteam⁽⁴⁵⁾ för att utreda om det finns inbäddningsbara lösningar för det centrala insamlingssystemet som kommissionen skulle kunna erbjuda organisatörer och som säkerställer säkerhet och skydd för personuppgifter i enlighet med förordningen om medborgarinitiativ, och uppskatta vad sådana lösningar skulle få för operativa och budgetära följder. Studien visade att decentraliserad insamling av stödförklaringar på många olika webbplatser från okända tredje parter medför betydande säkerhets- och dataskyddsrisker. I de fall där organisatörer av initiativ rapporterade att de hade bäddat in det enskilda insamlingssystemet på många webbplatser, påpekade de certifierande myndigheterna att de inte blivit underrättade om dessa väsentliga ändringar i det certifierade systemet. Om de blev underrättade skulle de kunna bedöma om ändringarna i fråga (fortfarande) skulle överensstämma med de tekniska specifikationerna i [kommissionens genomförandeförordning \(EU\) 2019/1799](#)⁽⁴⁶⁾, inklusive säkerhets- och dataskyddskrav.

Mot bakgrund av de utomstående experternas slutsatser skulle ett återinförande av enskilda system för insamling via internet kräva att alla ”inbäddade” webbplatser ingår i intyget/certifieringen, tillsammans med en mekanism för regelbundna revisioner för att kontrollera att de respektive kampanjwebbplatserna har fortsatt efterlevnad under hela insamlingsperioden. Det skulle medföra extra kostnader och bördor för organisatörerna⁽⁴⁷⁾.

iii) Bördan för medlemsstaterna

De enskilda namninsamlingssystemen behöver certifieras av behöriga myndigheter i den medlemsstat där uppgifterna lagras. Vid den senaste reformen behöll kommissionen i sitt förslag möjligheten för organisatörerna av initiativ att använda sig av enskilda insamlingssystem. Dock tog medlagstiftarna bort den bestämmelsen från förslaget under lagstiftningsförhandlingarna. Därför blev de enskilda insamlingssystemen utfasade och kunde bara användas av medborgarinitiativ som registrerats före den 1 januari 2023. **Om systemen återinfördes skulle medlemsstaterna behöva certifiera dem på nytt.** I den ovan nämnda externa studien var slutsatsen att det bäst fungerande sättet att kontrollera säkerhets- och dataskyddsriskerna om insamlingen av underskrifter centraliseras skulle vara att inrätta en ny certifierings- och revisionsmekanism, med en uppsättning tekniska krav som är jämförbara med (men strängare än) dem som tidigare funnits för dessa enskilda system enligt kommissionens

⁽⁴⁵⁾ <https://citizens-initiative.europa.eu/sites/default/files/2023-11/Study%20on%20Technical%20Solutions%20for%20Organisers%20of%20European%20Citizens%20Initiatives.pdf>.

⁽⁴⁶⁾ [Kommissionens genomförandeförordning \(EU\) 2019/1799](#) av den 22 oktober 2019 om tekniska specifikationer för enskilda system för insamling via internet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/788 om det europeiska medborgarinitiativet (EUT L 274, 28.10.2019, s. 3).

⁽⁴⁷⁾ Organisatörernas genomförande- och underhållskostnader varierar efter karaktären på de inbäddningsbara lösningar som anges i de utomstående experternas rapport. Om organisatörerna behöver kalla in utomstående expertis, skulle den enklaste lösningen kosta i genomsnitt 9 650 euro för det första engångsgenomförandet och ytterligare 6 500 euro i underhållskostnader per år. Dessa kostnader bygger på att systemet inbäddas i tre kampanjwebbplatser (vilket i den externa studien rekommenderas som maxantal med tanke på de avsevärda säkerhets- och dataskyddsrisker som ingår). Underhållskostnaderna förväntas öka linjärt om lösningen skulle bäddas in i fler än tre webbplatser. I dessa siffror ingår inte de utvecklings- och underhållskostnader som kommissionen ska stå för, och inte heller kostnaderna för den certifiering och revision medlemsstaterna utför under insamlingsperioden.

genomförandeförordning (EU) 2019/1799. I studien görs också uppskattningen att de komplicerade revisionerna med sina kostnader skulle kunna medföra en alltför stor börda för de nationella myndigheterna ⁽⁴⁸⁾.

Med tanke på konsekvenserna för medlemsstaterna om enskilda namninsamlingssystem skulle återinföras, samrådde kommissionen med de nationella myndigheter som är representerade i expertgruppen om medborgarinitiativet. Återkopplingen därifrån visar att medlemsstaternas ståndpunkt inte har förändrats sedan lagstiftningsförhandlingarna inför den andra förordningen om medborgarinitiativ. Den rådande uppfattningen var att det centrala namninsamlingssystemet har inneburit en positiv utveckling, eftersom det tryggar säkerheten för uppgifterna och överföringen av dem och möjliggör en snabbare kontrollprocess. Detta system skulle kunna förstärkas ytterligare för att bemöta nya framväxande behov. Flera medlemsstater noterade att det skulle bli ineffektivt och dyrt att återinföra de enskilda insamlingssystemen, eftersom varje medlemsstat skulle behöva säkerställa året runt-tillgång till de resurser som krävs för att certifiera dessa system i god tid. En del medlemsstater kommenterade vidare att verifiering av stödförklaringar som samlats in via ett enskilt insamlingssystem är mer komplicerat och tidskrävande, eftersom kvaliteten på de insamlade uppgifterna kan variera. Medlemsstaternas certifiering skulle också medföra en risk att det hela inte genomfördes enhetligt.

Kommissionens bedömning

Efter att ha bedömt de tre områden som beskrivs ovan och tagit hänsyn till i) de betydande säkerhets- och dataskyddsriskerna med alla decentraliserade lösningar för att samla in stödförklaringar på nätet, ii) de eventuella betydande bördorna och tillhörande kostnaderna för organisatörer av initiativ och för nationella förvaltningar när de ska se till att de stränga säkerhets- och dataskyddsreglerna följs, och iii) tillgången till ett centralt system som ger säkerhet och dataskydd på garanterat hög nivå, **har kommissionen dragit slutsatsen att det inte är rätt läge att återinföra de enskilda systemen för insamling via internet**, eftersom det skulle gå emot målet att göra det europeiska medborgarinitiativet mer tillgängligt och mindre betungande.

3.5. Kontrollfasen

Sedan den 1 januari 2020 har sju europeiska medborgarinitiativ genomgått det kontrollförfarande där de nationella myndigheterna måste certifiera att de stödförklaringar som samlats in från deras medborgare är giltiga: ”End the Cage Age (Stopp för djur i bur)” ⁽⁴⁹⁾, ”Eat original! Unmask your food”*, ”En sammanhållningspolitik”*, ”Rädda bin och bönder!”*, ”Stop Finning – Stop the trade (Stoppa hajfensfisket – stoppa handeln)”, ”Rädda icke-djurtestade kosmetikaprodukter (Save cruelty-free cosmetics)” och ”Fur Free Europe (Ett

⁽⁴⁸⁾ I den externa studien beräknades den inledande engångskostnaden för att certifiera varje inbäddningsbar lösning, innan man börjar samla in stödförklaringar, till 10 000 euro. Det rekommenderades också i studien att nationella certifieringsmyndigheter skulle revidera organisatörernas webbplatser och den inbäddningsbara lösningen var fjärde månad, under den tolv månader långa insamlingsprocessen. Dessa kostnader uppskattas till 3 250 euro per revision per webbplats (om revisionen utförs av ett privat företag). När det gäller den tekniskt mer komplicerade lösningen rekommenderas att det borde hållas en regelbunden kodrevision, som i genomsnitt skulle kosta ytterligare 6 500 euro per revision per webbplats.

⁽⁴⁹⁾ * = registrerat enligt den första förordningen om medborgarinitiativ.

pälsfritt Europa)”. För initiativ som registrerats enligt den andra förordningen måste organisatörerna överföra de insamlade stödförklaringarna inom 3 månader efter insamlingsperiodens slut ⁽⁵⁰⁾. Det har gjort kontrollprocessen mer förutsägbar, och medlemsstaternas myndigheter har bättre kunnat planera resurserna för att ägna sig åt kontrollprocessen. Kontrollprocessen utföll positivt för sex av de sju initiativen. Efter kontroll befanns initiativet ”Eat original!” inte ha nått trösklarna i sju medlemsstater ⁽⁵¹⁾.

Behöriga myndigheter kontrollerar stödförklaringarna i enlighet med nationell rätt och praxis, enligt artikel 12.4 i förordningen om medborgarinitiativ. Kommissionen ger vägledning till medlemsstaterna om hur förordningen ska genomföras i praktiken, inklusive kontrollfasen. Medlemsstaterna kan anta särskilda nationella genomförandebestämmelser, som också kan omfatta kontrollförfarandet. Dessa anmäls till kommissionen och offentliggörs på [webbplatsen för det europeiska medborgarinitiativet](#) ⁽⁵²⁾.

Beträffande de metoder som används för kontroll rapporterade 14 medlemsstater att de hade utfört en **uttömmande kontroll** av samtliga stödförklaringar (BG, CZ, EL, ES, FR, HR, CY, LV, HU, AT, PL, RO, SI och SK), medan elva rapporterade att de utfört kontroller genom **slumpmässiga stickprover** (BE, DK, DE, EE, IE, IT, LT, LU, PT, FI och SE) ⁽⁵³⁾. När det gällde typ av nationellt register som använts till verifieringsprocessen, använder de flesta medlemsstaterna folkbokföringsregistret (BE, BG, CZ, DK, DE, EE, IT, CY, LT, LV, LU, HU, AT, PL, PT, RO, SI, SK, FI och SE ⁽⁵⁴⁾), medan flera andra använder valregistret (IE, EL, ES, FR och HR).

De vanligaste oriktigheter som de nationella myndigheterna sade sig träffa på under kontrollerna, med ogiltigförklarade stödförklaringar som följd, var dessa, i fallande ordning efter hur ofta de förekom: 1) Saknade identitetsuppgifter eller andra misstag som gjorde att myndigheterna inte kunde identifiera undertecknaren. 2) Flera stödförklaringar från samma undertecknare. 3) Inkonsekventa personuppgifter i formuläret (däribland saknade uppgifter i pappersformulär). Användning av fildelningstjänsten och insamling av stödförklaringar på internet har underlättat kontrollprocessen. På det hela taget är medlemsstaterna nöjda eller mycket nöjda med det vägledningsmaterial kommissionen tillhandahållit om fildelningssystemet. Flera nationella myndigheter rapporterade att processen är smidigare och mer standardiserad när uppgifterna överförs direkt från kommissionens centrala system för insamling via internet.

I sina svar på undersökningen ansåg organisatörerna att kontrollförfarandet fungerade bra överlag, men de noterade vissa förseningar med svaren från medlemsstaterna.

⁽⁵⁰⁾ Artikel 12.2 i förordningen om medborgarinitiativ.

⁽⁵¹⁾ Organisatörerna överklagade utan framgång ett av de nationella besluten till nationell domstol.

⁽⁵²⁾ https://citizens-initiative.europa.eu/how-it-works/implementation-national-level_sv.

⁽⁵³⁾ Uppgifter för Nederländerna och Malta har inte rapporterats av de relevanta myndigheterna.

⁽⁵⁴⁾ Portugal markerade ”övriga register” och hänvisade till en ”civil identifieringsdatabas” som har assimilerats i ett befolkningsregister för denna rapport.

3.6. Granskning och uppföljning

Sedan den 1 januari 2020 har **sex giltiga** medborgarinitiativ⁽⁵⁵⁾ lämnats in till kommissionen för granskning, efter att över en miljon underskrifter samlats in. Kommissionen svarade på fem av initiativen, och det sjätte svaret ska antas senast den 14 december 2023. Den tre månader långa tidsfristen för att lämna in framgångsrika initiativ till kommissionen⁽⁵⁶⁾ har gett medborgare och institutioner mer säkerhet kring uppföljningen av initiativ, och därmed har man åtgärdat ett problem med genomförandet av den första förordningen om medborgarinitiativ, som konstaterades i rapporterna från 2015 och 2018⁽⁵⁷⁾.

1) [”Minority Safepack – en miljon underskrifter för mångfald i Europa”](#)⁽⁵⁸⁾.

I detta initiativ uppmanades EU att anta en uppsättning rättsakter för att förbättra skyddet för personer som tillhör nationella och språkliga minoriteter samt främja den kulturella och språkliga mångfalden i EU. Organisatörerna lämnade in initiativet till kommissionen den 10 januari 2020, efter att ha samlat in 1 128 422 giltiga stödförklaringar och nått det nödvändiga antalet i elva medlemsstater. Den 5 februari 2020 träffade organisatörerna Věra Jourová, kommissionens vice ordförande med ansvar för värden och öppenhet, och Mariya Gabriel, kommissionär för innovation, forskning, kultur, utbildning och ungdomsfrågor. Den 15 oktober 2020 lade organisatörerna fram sitt medborgarinitiativ och förslagen i det vid en offentlig utfrågning i Europaparlamentet. Initiativet debatterades också vid Europaparlamentets plenarsession den 14 december 2020. Europaparlamentet uttryckte sitt stöd för initiativet i en [resolution](#)⁽⁵⁹⁾ som antogs den 17 december 2020.

Kommissionen antog sitt svar på initiativet den 14 januari 2021 ([kommissionens meddelande C\(2021\) 171](#)⁽⁶⁰⁾). Kommissionen bedömde vart och ett av de nio förslagen individuellt, med beaktande av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Inga ytterligare rättsakter föreslogs, men kommissionen betonade i sitt svar att det bör fungera som en kraftfull serie åtgärder till stöd för initiativets mål när den lagstiftning och de politiska strategier som redan finns blir genomförda fullt ut. Kommissionen övervakar genomförandet av de relevanta initiativen och fortsätter utföra politiska åtgärder på dessa områden⁽⁶¹⁾.

⁽⁵⁵⁾ Tre registrerade enligt den första förordningen om medborgarinitiativ och tre enligt den andra.

⁽⁵⁶⁾ Artikel 13 i ECI-förordningen.

⁽⁵⁷⁾ Den första rapporten om tillämpningen av förordning (EU) nr 211/2011 om medborgarinitiativet, COM(2015) 145 final: [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/api/files/COM\(2015\)145_0/de00000000349456?rendition=false](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/api/files/COM(2015)145_0/de00000000349456?rendition=false). Den andra rapporten om tillämpningen av förordning (EU) nr 211/2011 om medborgarinitiativet, COM(2018) 157 final: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0157>.

⁽⁵⁸⁾ https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2017/000004_sv.

⁽⁵⁹⁾ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0370_SV.html.

⁽⁶⁰⁾ Meddelande från kommissionen om medborgarinitiativet ”Minority SafePack – one million signatures for diversity in Europe”, C(2021) 171 final: [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/api/files/C\(2021\)171_0/de0000000036104?rendition=false](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/api/files/C(2021)171_0/de0000000036104?rendition=false).

⁽⁶¹⁾ Uppdateringar om uppföljningsåtgärderna offentliggörs regelbundet på initiativets sida i registret för EU:s medborgarinitiativ: https://europa.eu/citizens-initiative/initiatives/details/2017/000004/minority-safepack-one-million-signatures-diversity-europe_sv.

I april 2021 väckte initiativets organisatörer talan om ogiltigförklaring av kommissionens meddelande C(2021) 171 i tribunalen. I sin [dom](#) av den 9 november 2022 ⁽⁶²⁾ ogillade domstolen organisatörernas begäran. Tribunalen framhöll att kommissionen hade uppfyllt sin skyldighet att ange skäl när den ansåg, vid tillfället för meddelandet, att det inte behövdes någon ytterligare rättsakt för att nå de mål som eftersträvades med medborgarinitiativet pga. de initiativ som EU-institutionerna redan tagit på de områden som medborgarinitiativet omfattar och kommissionens uppföljning av hur de genomförs. Organisatörerna överklagade domen till domstolen den 21 januari 2023 (mål C-26/23 P).

2) [”End the Cage Age”](#) ⁽⁶³⁾

I detta europeiska medborgarinitiativ uppmanades det till en **övergång till mer etiska och hållbara djurhållningssystem**, inklusive en översyn av EU:s befintliga djurskyddsregler. Initiativet lämnades in till kommissionen den 2 oktober 2020, efter att ha samlat in 1 397 113 stödförklaringar och nått det nödvändiga antalet i 18 medlemsstater. Organisatörerna träffade Europeiska kommissionens vice ordförande och kommissionär för värden och öppenhet, Věra Jourová, och kommissionären för hälsa och livsmedelssäkerhet, Stella Kyriakides, den 30 oktober 2020. En offentlig utfrågning ägde rum i Europaparlamentet den 15 april 2021. Initiativet debatterades vid Europaparlamentets plenarsession den 10 juni 2021. Europaparlamentet uttryckte sitt stöd för initiativet i en [resolution](#) ⁽⁶⁴⁾ som antogs samma dag.

Kommissionen antog sitt [svar](#) ⁽⁶⁵⁾ på medborgarinitiativet den 30 juni 2021. Man meddelade sin avsikt att senast i slutet av 2023 anta ett lagstiftningsförslag om att fasa ut och i slutändan förbjuda användning av bursystem för alla de djur som nämns i initiativet, enligt villkor som ska fastställas utifrån yttranden från Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och resultaten från en konsekvensbedömning och ett offentligt samråd. Kommissionen håller nu på att noggrant bedöma viktiga aspekter för att säkerställa att övergången till burfritt jordbruk är hållbar för jordbrukssektorn och för våra livsmedelssystem, inbegripet livsmedelstryggheten. De preliminära resultaten av den pågående konsekvensbedömningen visar att övergången till ett burfritt jordbruk kräver anpassning av olika parametrar för att förbättra djurskyddsvillkoren, som bättre förhållanden och större utrymme för djuren. Ytterligare samråd behövs rörande kostnaderna, lämpliga övergångsperioder och relevanta importåtgärder. För att säkerställa rätt balans mellan djurskyddet och de socioekonomiska konsekvenserna måste utfasningen av bursystem ske parallellt med andra djurskyddsåtgärder på gårdsnivå. Det förberedande arbetet kommer därför att fortsätta, bland annat inom ramen för den strategiska dialogen om jordbrukets framtid i EU.

⁽⁶²⁾ Tribunalens dom av den 9 november 2022, Citizens’ Committee of the European Citizens’ Initiative ”Minority SafePack – one million signatures for diversity in Europe”/Europeiska kommissionen, T-158/21, EU:T:2022:696: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sv/TXT/?uri=CELEX:62021TJ0158>.

⁽⁶³⁾ https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2018/000004_sv.

⁽⁶⁴⁾ Europaparlamentets resolution av den 10 juni 2021 om det europeiska medborgarinitiativet ”End the cage age” (2021/2633(RSP)): https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0295_SV.html.

⁽⁶⁵⁾ Meddelande från kommissionen om det europeiska medborgarinitiativet ”End the Cage Age”, C(2021) 4747 final: [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/api/files/C\(2021\)4747_0/090166e5df30600f?rendition=false](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/api/files/C(2021)4747_0/090166e5df30600f?rendition=false).

3) **”Rädda bin och bönder! För ett bivanligt jordbruk och en sund miljö”** ⁽⁶⁶⁾

I detta europeiska medborgarinitiativ uppmanades kommissionen att lämna ett förslag om att fasa ut syntetiska bekämpningsmedel senast 2035, återställa den biologiska mångfalden och ge stöd åt jordbrukare under övergångsperioden. Organisatörerna lämnade in initiativet till kommissionen den 7 oktober 2022, efter att ha samlat in 1 054 973 giltiga stödförklaringar och nått det nödvändiga antalet i elva medlemsstater. Organisatörerna träffade Europeiska kommissionens vice ordförande och kommissionär för värden och öppenhet, Věra Jourová, och kommissionären för hälsa och livsmedelssäkerhet, Stella Kyriakides, den 25 november 2022. En offentlig utfrågning ägde rum i Europaparlamentet den 24 januari 2023. Initiativet debatterades vid Europaparlamentets plenarsession den 16 mars 2023, men ingen resolution antogs. Europeiska ekonomiska och sociala kommittén antog ett yttrande om detta initiativ den 14 december 2022 ⁽⁶⁷⁾.

Kommissionen antog ett [svar](#) ⁽⁶⁸⁾ på medborgarinitiativet den 5 april 2023. Man välkomnade initiativet och erkände dess betydelse, särskilt med tanke på de sammanhängande kriserna med klimatförändringar, föroreningar och förlust av biologisk mångfald. Kommissionen underströk sin uppfattning att det inte är prioriterat att föreslå nya lagstiftningsakter utan att säkerställa att de förslag som för närvarande förhandlas fram av medlagstiftarna antas och sedan genomförs snabbt, samtidigt som den gemensamma jordbrukspolitiken också genomförs ändamålsenligt.

4) **”Stop Finning – Stop the trade (Stoppa hajfensfisket – stoppa handeln)”** ⁽⁶⁹⁾

I detta europeiska medborgarinitiativ uppmanades kommissionen att lämna ett förslag om att ”stoppa handeln med hajfenor i EU, inklusive import, export och transit, med undantag för fenor som är naturligt fästade vid djurets kropp”. Organisatörerna lämnade in initiativet den 11 januari 2023, efter att ha samlat in 1 119 996 giltiga stödförklaringar och nått det nödvändiga antalet i 15 medlemsstater. Organisatörerna träffade Virginijus Sinkevičius, kommissionsledamot med ansvar för miljö, hav och fiske, den 6 februari 2023. En offentlig utfrågning ägde rum i Europaparlamentet den 27 mars 2023. Initiativet debatterades i plenum den 11 maj 2023, men ingen resolution antogs.

Kommissionen antog ett [svar](#) ⁽⁷⁰⁾ på medborgarinitiativet den 5 juli 2023. Man välkomnade initiativet och åtog sig att genomföra en konsekvensbedömning om de miljömässiga, sociala och ekonomiska konsekvenserna av att tillämpa policyn om ”naturligt fästade fenor” på utsläppandet av hajar på marknaden i EU, och att utreda de bästa juridiska sätten att efterfråga

⁽⁶⁶⁾ https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2019/000016_sv.

⁽⁶⁷⁾ <https://www.eesc.europa.eu/sv/our-work/opinions-information-reports/opinions/european-citizens-initiative-save-bees-and-farmers>.

⁽⁶⁸⁾ Meddelande från kommissionen om det europeiska medborgarinitiativet ”Rädda bin och bönder! För ett bivanligt jordbruk och en sund miljö”, C(2023) 2320 final: [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=C\(2023\)2320&lang=sv](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=C(2023)2320&lang=sv).

⁽⁶⁹⁾ https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2020/000001_sv.

⁽⁷⁰⁾ Meddelande från kommissionen om det europeiska medborgarinitiativet ”Stop Finning – Stop the Trade (Stoppa hajfensfisket – stoppa handeln)”, COM(2023) 4489 final: https://citizens-initiative.europa.eu/sites/default/files/2023-07/C_2023_4489_1_EN.pdf.

mer detaljerad information i syfte att förbättra den relevanta statistiken. EU-kommissionen kommer också att stärka tillämpningen av EU:s spårbarhetsåtgärder och samarbeta med internationella partner.

5) **”Rädda icke-djurtestade kosmetikaproducter – stå upp för ett EU utan djurförsök (Save cruelty free cosmetics – Commit to a Europe without animal testing)”** ⁽⁷¹⁾

I detta europeiska medborgarinitiativ uppmanades kommissionen att lämna ett förslag om att stärka och utöka EU:s befintliga förbud mot djurförsök för kosmetika och marknadsföring av ingredienser testade på djur. och att anta ett lagstiftningsförslag med en färdplan för att fasa ut alla djurförsök innan den nuvarande kommissionens mandatperiod går ut. Organisatörerna lämnade in initiativet till kommissionen den 25 januari 2023, efter att ha samlat in 1 217 916 giltiga stödförklaringar och nått det nödvändiga antalet i 21 medlemsstater. Den 17 mars 2023 träffade organisatörerna Europeiska kommissionens vice ordförande och kommissionär för värden och öppenhet, Věra Jourová, och kommissionären för den inre marknaden, Thierry Breton. Europaparlamentet ordnade en offentlig utfrågning om medborgarinitiativet den 25 maj 2023. Initiativet debatterades vid en plenarsession den 10 juli 2023, men ingen resolution antogs.

Kommissionen antog ett [svar](#) ⁽⁷²⁾ på medborgarinitiativet den 25 juli 2023. Kommissionen välkomnade initiativet och menade att djurskydd alltjämt är en erkänt stor angelägenhet för EU-medborgarna, och lyfte fram att EU går i spetsen för att fasa ut användningen av djur vid tester och förbättra djurskyddet i allmänhet. Detta återspeglas framför allt i det totalförbud mot djurförsök för kosmetika som har funnits i EU sedan 2013. Kommissionen meddelade att man kommer att lansera en ny färdplan med ett antal lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att ytterligare minska antalet djurförsök, i syfte att övergå till ett djurfritt regelverk enligt kemikalielagstiftningen (t.ex. Reach-förordningen, förordningen om biocidprodukter, förordningen om växtskyddsmedel samt lagstiftning kring humanläkemedel och veterinärmedicinska läkemedel) och fortsätta att ge starkt stöd till alternativ till djurförsök. Kommissionen uppgav att man också ska fortsätta med sitt starka stöd för forskning om hur man utvecklar alternativ till tester på djur, och att man ska utforska möjligheten att samordna medlemsstaternas aktiviteter på det här området.

6) **”Fur Free Europe (Ett pälsfritt Europa)”** ⁽⁷³⁾

I detta europeiska medborgarinitiativ uppmanades kommissionen att lämna ett förslag om att i hela EU införa ett förbud mot att hålla och avliva djur för pälsproduktion, och även mot att släppa ut päls från djuruppfödning och produkter som innehåller sådan päls på EU-marknaden. Organisatörerna lämnade in initiativet till kommissionen den 14 juni 2023, efter att ha samlat in 1 502 319 giltiga stödförklaringar och nått det nödvändiga antalet i 18 medlemsstater.

⁽⁷¹⁾ https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2021/000006_en.

⁽⁷²⁾ Meddelande från kommissionen om det europeiska medborgarinitiativet ”Rädda icke-djurtestade kosmetikaproducter – stå upp för ett EU utan djurförsök” (Save cruelty free cosmetics – Commit to a Europe without animal testing), C(2023) 5041 final: https://citizens-initiative.europa.eu/sites/default/files/2023-07/C_2023_5041_EN.pdf.

⁽⁷³⁾ https://citizens-initiative.europa.eu/initiatives/details/2022/000002_sv.

Organisatörerna träffade Europeiska kommissionens vice ordförande och kommissionär för värden och öppenhet, Věra Jourová, och kommissionären för hälsa och livsmedelssäkerhet, Stella Kyriakides, den 20 juli 2023 för att presentera målen för initiativet. Europaparlamentet anordnade en offentlig utfrågning om initiativet den 12 oktober 2023 och det debatterades vid en plenarsession den 19 oktober 2023, men ingen resolution antogs.

Kommissionen ska anta ett svar senast den 14 december 2023.

Återkoppling från organisatörer av medborgarinitiativ som deltagit i undersökningen

De organisatörer av framgångsrika medborgarinitiativ som deltog i undersökningen var mestadels positiva eller neutrala till tydligheten i förfarandet under granskningsfasen. De var också i allmänhet nöjda med de möjligheter de fått att presentera sina initiativ vid mötet med kommissionen och den offentliga utfrågningen i Europaparlamentet. De ansåg vidare att kommissionen hade förklarat på ett tydligt, omfattande och detaljerat sätt de åtgärder man tänkte vidta för att bemöta deras framgångsrika initiativ.

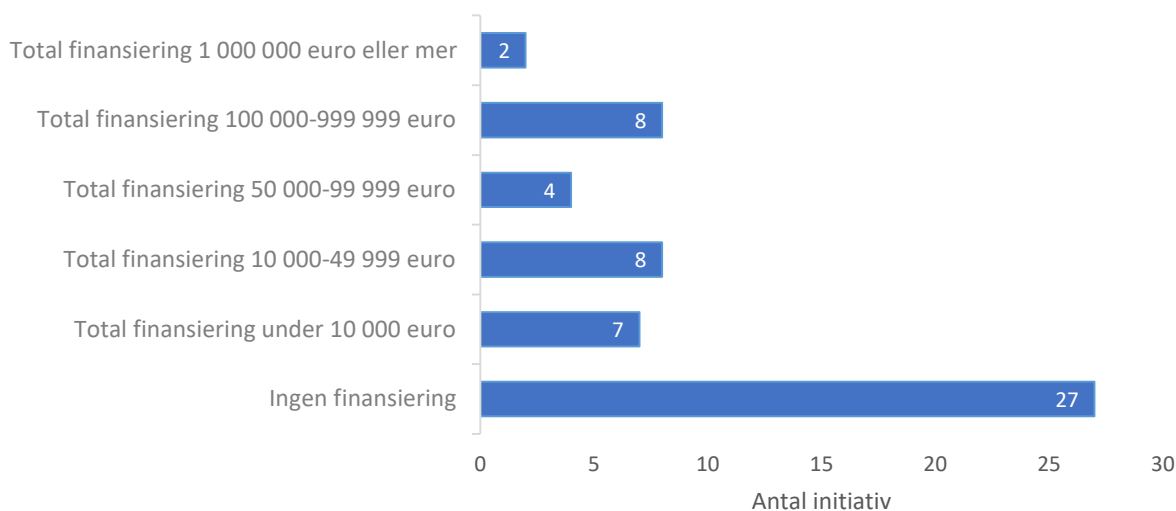
3.7. Öppenhet – finansiering

Enligt artikel 17 i förordningen om medborgarinitiativ ska organisatörer av initiativ tillhandahålla uttömmande information om källorna till all finansiering och icke-finansiellt stöd som överstiger 500 euro per sponsor. Den information som lämnats tyder på att den insamlade finansieringen till stöd för medborgarinitiativen har ökat, då **två** initiativ⁽⁷⁴⁾ samlat **över 1 miljon euro** (båda nådde gränsen på en miljon underskrifter) och ytterligare åtta initiativ⁽⁷⁵⁾ rapporterar finansiering över 100 000 euro (fyra av dessa initiativ nådde gränsen på en miljon underskrifter).

⁽⁷⁴⁾ Initiativen ”Rädda icke-djurtestade kosmetikaproducter (Save cruelty free cosmetics)” och ”Fur Free Europe (Ett pälsfritt Europa)”.

⁽⁷⁵⁾ Initiativen ”Minority SafePack”, ”Stoppa extremism”, ”End the Cage Age”, ”Rädda bin och bönder!”, ”Förbjud reklam och sponsring som gäller fossila bränslen”, ”End The Slaughter Age” (”Slut på djurslaktens tidevarv”), ”Good Clothes, Fair Pay (Bra kläder, skälig lön)” samt ”Skydda EU:s landsbygdkultur, livsmedelstrygghet och livsmedelsförsörjning”.

Diagram 2: europeiska medborgarinitiativ efter finansiering

3.8. Skydd av personuppgifter

Förordningen om medborgarinitiativ har förenklat hanteringen av personuppgifter som samlas in när man driver ett europeiskt medborgarinitiativ.

För det första har de personuppgifter som medborgarna måste lämna för att kunna stödja initiativ minskats och harmoniserats runt om i de 27 medlemsstaterna, då det är **bara två uppsättningar uppgifter som nationella myndigheter kan välja mellan**: 1) förnamn, efternamn, födelsedatum och adress, eller 2) förnamn, efternamn och nummer på personlig id-handling. Att tillhandahålla en minimiuppsättning personuppgifter från undertecknarna är nödvändigt för att medlemsstaterna ska kunna kontrollera mot nationella databaser, som röstlängder eller folkbokföring, att stödförklaringarna är giltiga. Även om Europaparlamentet har uppmanat till att uppgiftskraven borde förenklas ytterligare, har ett samråd med medlemsstaterna bekräftat att en sådan förenkling skulle göra det svårare för dem att kontrollera stödförklaringar med den trygghetsnivå som behövs.

För att säkerställa att medborgarna lätt kan förstå hur deras personuppgifter hanteras i processen med medborgarinitiativ och hur de kan få viktig information om behandlingen av deras uppgifter, har det tagits fram integritetspolicyer⁽⁷⁶⁾ som omfattar de olika behandlingsåtgärderna, och det har publicerats svar på vanliga frågor⁽⁷⁷⁾.

För det andra är kommissionen, i och med övergången till det centrala systemet för insamling via internet och att kommissionen tillhandahåller ett säkert dataöverföringssystem, ansvarig för att hantera samtliga personuppgifter som samlas in på nätet genom detta system. Genom en särskild modul för personuppgiftsansvariga kan kommissionen uppfylla sina plikter som personuppgiftsansvarig och svara skyndsamt och ändamålsenligt på de registrerades

⁽⁷⁶⁾ Integritetspolicy: https://citizens-initiative.europa.eu/how-it-works/privacy-policy_sv.

⁽⁷⁷⁾ Vanliga frågor: https://citizens-initiative.europa.eu/how-it-works/faq_sv#Data-protection.

begäranden. Därför är **det ansvar som organisatörerna av initiativ har för att skydda personuppgifter begränsat** till de personuppgifter som samlas in i stödförklaringar på papper.

Detaljerad **vägledning om dataskydd för organisatörer av medborgarinitiativ** ⁽⁷⁸⁾ har gjorts tillgänglig som hjälp till dem med att efterleva dataskyddet. I vägledningen förklaras de viktigaste principerna och villkoren samt organisatörernas skyldigheter i egenskap av personuppgiftsansvariga eller gemensamt personuppgiftsansvariga när de behandlar personuppgifter under initiativprocessen.

De flesta organisatörer som deltog i undersökningen ansåg att reglerna för skydd av personuppgifter (dataskyddsreglerna) var mycket tydliga och ändamålsenliga, och rapporterade att de inte haft några svårigheter att följa dem. Många organisatörer nämnde att medborgarnas motvilja att lämna de personuppgifter som krävdes var en av utmaningarna under insamlingsfasen. För att bedöma medborgarnas egna åsikter togs detta ämne med i undersökningarna för medborgare och användare av det centrala insamlingssystemet. Det var bara ett litet antal uppgiftslämnare i medborgarundersökningen som uppgav att de inte ville lämna ut sina personuppgifter för att stödja ett medborgarinitiativ. Majoriteten av de medborgare som skrev under ett initiativ med hjälp av kommissionens system och som gjorde utgångsundersökningen kände sig trygga med säkerheten för de uppgifter de lämnade, och de flesta uppgiftslämnarna tyckte det var betryggande att det var kommissionen (och ingen annan enhet) som samlade in och lagrade deras personuppgifter. Å andra sidan satte vissa uppgiftslämnare i utgångsundersökningen (17 %) sin trygghetsnivå lägre än 5 av 10, och det visar att det behövs ytterligare medvetandehöjande insatser från kommissionen om de åtgärder som finns för skydd av personuppgifter på en hög nivå.

3.9. Information och medvetandehöjning från kommissionen och medlemsstaterna

I enlighet med artiklarna 4 och 18 i förordningen om medborgarinitiativ har kommissionen inlett den flerspråkiga kommunikationskampanjen ”EU Take the Initiative”, för att genom en lång rad aktiviteter öka kännedomen om att medborgarinitiativet finns, om dess mål och hur det fungerar. I kampanjen används i stor omfattning digital teknik och sociala medier, och den får stöd av kommissionens representationer i alla medlemsstater.

Aktiviteter i kommunikationskampanjen om medborgarinitiativet

- Utöver den **flerspråkiga webbplatsen om medborgarinitiativet** ⁽⁷⁹⁾ ges information om initiativet på följande sätt: Det **månatliga nyhetsbrevet om det europeiska medborgarinitiativet** ⁽⁸⁰⁾ (finns på alla EU:s språk via automatisk översättning). **Kampanjer i sociala medier runt om i EU:s 27 medlemsländer.** Närvaro vid **ungdoms- och demokratifestligheter på nationell nivå. Mediekontakter,**

⁽⁷⁸⁾ Skydd av personuppgifter: https://citizens-initiative.europa.eu/how-it-works/data-protection_sv.

⁽⁷⁹⁾ <https://citizens-initiative.europa.eu/sv>.

⁽⁸⁰⁾ <https://ec.europa.eu/newsroom/ecif/newsletter-archives/view/service/1501>.

webbseminarier och informationspass för allmänheten eller informationsförmedlare som hjälper till att sprida information nationellt. En **serie poddsändningar** ⁽⁸¹⁾.

- **Unga** är en viktig målgrupp. I juni 2023 presenterades en **flerspråkig verktygslåda** ⁽⁸²⁾, som hjälper lärare att engagera elever på gymnasienivå i diskussioner och aktiviteter kring det aktiva EU-medborgarskapet och de verktyg som finns på EU-nivå, däribland medborgarinitiativet. Detta åtföljs av en **videotävling** ⁽⁸³⁾ **för elever**, som drog igång i oktober 2023.
- Det har bildats ett **nätverk av ambassadörer och informationsförmedlare** som hjälper till att sprida budskapen nationellt och lokalt. Där ingår de **nationella kontaktpunkterna** ⁽⁸⁴⁾, **ambassadörerna för medborgarinitiativet** ⁽⁸⁵⁾ (som främst representerar civilsamhällesorganisationer), Europa direkt-center ⁽⁸⁶⁾ och **EU:s övriga institutioner och partner**.

Kommissionen ser också till att medborgarinitiativet lyfts fram på kommissionens öppet husdag ⁽⁸⁷⁾ i början av maj varje år och på evenemang som andra EU-institutioner anordnar, t.ex. det europeiska medborgarinitiativets dag ⁽⁸⁸⁾, Europeiska veckan för regioner och städer ⁽⁸⁹⁾ och det europeiska ungdomsevenemanget ⁽⁹⁰⁾. Sista kvartalet 2023 genomför också kommissionen en kommunikationskampanj där man uppmärksammar **EU-medborgarskapets 30-årsjubileum**, för att göra EU-medborgarna ännu mer medvetna och införstådda med sina rättigheter. Medborgarinitiativet är en av de rättigheter som tas upp i kampanjen.

Även andra EU-institutioner och EU-organ är med och ökar medvetenheten om medborgarinitiativet – främst Europeiska ekonomiska och sociala kommittén genom den årliga dagen om medborgarinitiativet, och Europaparlamentet i samband med utfrågningarna och debatterna i kammaren om initiativen.

Kampanjen påverkades under 2020–2021 av **covid-19-pandemin** och 2022 av det allmänna fokuset på Rysslands anfallskrig mot **Ukraina**, men resultaten har ändå varit goda, med **positiva trender** för trafiken på [medborgarinitiativets webbplats](https://citizens-initiative.europa.eu/) ⁽⁹¹⁾ (som har mer än

⁽⁸¹⁾ https://citizens-initiative.europa.eu/news/citizencentral-podcast_sv.

⁽⁸²⁾ https://citizens-initiative.europa.eu/schools/eci-educational-toolkit_sv.

⁽⁸³⁾ https://citizens-initiative.europa.eu/schools/video-competition_sv.

⁽⁸⁴⁾ https://citizens-initiative.europa.eu/contact-points-national-level_sv.

⁽⁸⁵⁾ https://citizens-initiative.europa.eu/spread-word/eci-ambassadors_sv.

⁽⁸⁶⁾ https://european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_sv.

⁽⁸⁷⁾ https://europeday.europa.eu/european-commission-2023_sv.

⁽⁸⁸⁾ <https://www.eesc.europa.eu/sv/agenda/our-events/events/eci-day-2023>.

⁽⁸⁹⁾ <https://regions-and-cities.europa.eu/>.

⁽⁹⁰⁾ <https://european-youth-event.europarl.europa.eu/en/>.

⁽⁹¹⁾ <https://citizens-initiative.europa.eu/> sv.

fördubblats sedan 2020), för prenumerationerna på medborgarinitiativets nyhetsbrev (130 000, vilket är en sexfaldig ökning sedan 2020), samt för de sociala mediekampanjernas genomslag (kampanjmeddelanden har visats över 130 miljoner gånger sedan 2020).

Trots de positiva trenderna och den långa raden aktiviteter som utförs, anser diverse berörda parter (medborgare, organisatörer, icke-statliga organisationer, andra EU-institutioner) att allmänheten inte är tillräckligt medveten om det europeiska medborgarinitiativet. Organisatörerna rapporterar att den låga kännedomen om initiativet är en betydande utmaning när de ska samla in stödförklaringar, och medborgarna nämner det som det främsta skälet till att de inte gett stöd till några initiativ. Samtidigt har medvetenhetsnivån bland EU-medborgarna (enligt mätningar i två på varandra följande Eurobarometer-serier ⁽⁹²⁾ gått från 41 % 2021 till 64 % 2023 ⁽⁹³⁾).

Nationella kontaktpunkter

I enlighet med artikel 4.6 i förordningen om medborgarinitiativ har varje medlemsstat upprättat en eller flera nationella kontaktpunkter ⁽⁹⁴⁾ där det finns kostnadsfri information och hjälp till organisatörer av initiativ. Kommissionen håller de nationella kontaktpunkterna informerade om den senaste utvecklingen med medborgarinitiativet, och förser dem med material på samtliga EU-språk som distribueras ut till publiken nationellt. Medlemsstaterna rapporterade i sina svar i undersökningen att de flesta kontaktpunkter har information på sina webbplatser och svarar på förfrågningar från medborgare eller medier. Några tar också egna initiativ och använder ett bredare utbud av kommunikationskanaler och aktiviteter att informera medborgarna med. Resultaten från samma undersökning visar att kontaktpunkterna har all den information och dokumentation de behöver för att tryggt utföra sin roll. Kommissionen ger dem möjlighet att utbyta erfarenheter och god praxis.

3.10. Vägledning och stöd till organisatörer

Som avtalades under 2019 års reform av medborgarinitiativet fick organisatörerna av initiativ tillgång till avsevärt icke-finansiellt stöd i form av det fritt tillgängliga centrala systemet för insamling via internet (och tillhörande it-stöd som kommissionen erbjuder); vägledning, utbildning och juridisk rådgivning genom forumet för medborgarinitiativet (som förvaltas av kommissionen genom en utomstående entreprenör); samt utökade verksamheter som höjer medvetenheten om medborgarinitiativet och även indirekt lyfter fram pågående initiativ.

Forumet för medborgarinitiativet

I enlighet med artikel 4 i förordningen om medborgarinitiativ gör kommissionen kostnadsfritt en samarbetsplattform tillgänglig på nätet, med praktisk och juridisk rådgivning, och dessutom ett diskussionsforum för utbyte av information och bästa praxis. Kommissionen har lagt ut

⁽⁹²⁾ Baserat på intervjuer med ett representativt urval medborgare från 15 år och uppåt, i var och en av EU:s 27 medlemsstater.

⁽⁹³⁾ Särskild Eurobarometer 528 ”Medborgarskap och demokrati” (2023).

⁽⁹⁴⁾ https://europa.eu/citizens-initiative/contact-points-national-level_sv.

förvaltningen av den plattformen (forumet för medborgarinitiativet⁽⁹⁵⁾) på en utomstående tjänsteleverantör efter en öppen upphandling.

I sin egen särskilda undersökning gav organisatörerna genomgående positiv återkoppling på rådgivningen från forumet i olika skeden av medborgarinitiativprocessen, däribland under det tvådelade registreringsförfarandet (då de behöver ändra sin första inlämning) och under

Aktiviteter på forumet för medborgarinitiativet

- På forumet för medborgarinitiativet finns en omfattande mängd **studiematerial** med vars hjälp medborgarna kan göra i ordning och driva ett initiativ (vägledningar, framgångshistorier osv.), **webbseminarier**, en **kurs på nätet** samt **presentationer** på universitet/högskolor och vid evenemang.
- Genom forumet ordnas också, under kommissionens vägledning, **samråd med berörda parter** om hur forumet genomförs ur diverse aspekter och om hur det europeiska medborgarinitiativet funkar, för att förbättra tjänsterna man erbjuder organisatörerna.

namninsamlingsfasen. Organisatörerna har i hög grad använt studiematerialen på forumet innan de registrerat initiativ, och värdesätter kraftigt webbseminarierna, bloggarna, kursen på nätet samt möjligheten att söka upp nya medlemmar till sina grupper.

3.11. Organisatörernas erfarenhet av medborgarinitiativet

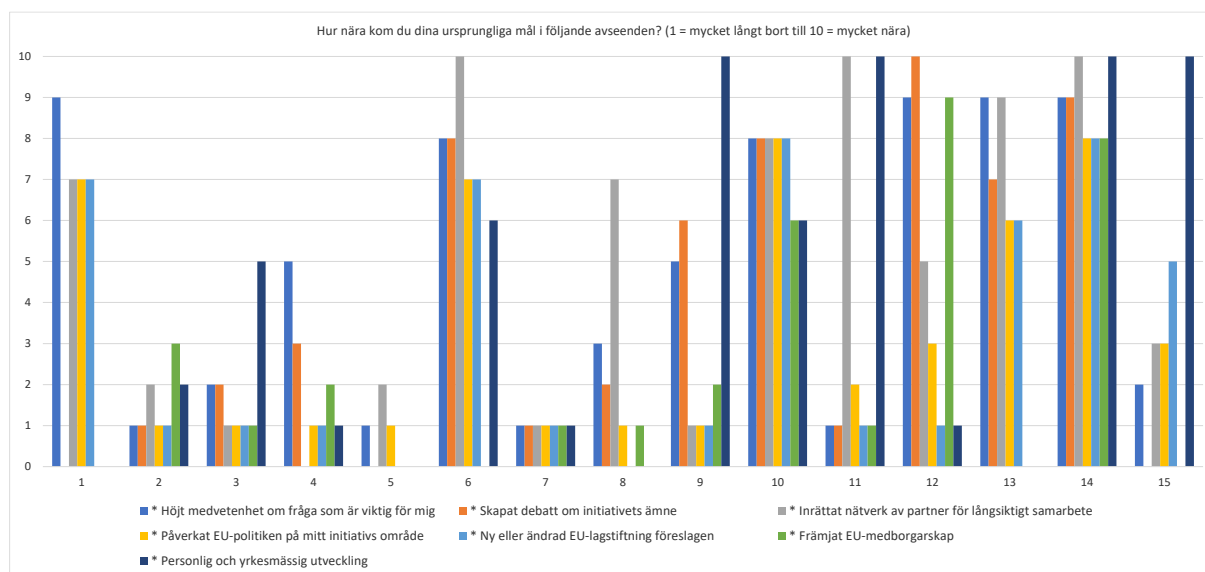
De flesta organisatörerna i undersökningen uppger att de satte igång med sitt medborgarinitiativ pga. **personligt intresse för en fråga de ansåg borde tas upp på EU-nivå**. En tredjedel av uppgiftslämnarna i undersökningen startade ett initiativ pga. **yrkesmässigt eller akademiskt intresse** – inklusive ett fall där det var ett svar på andra medborgarinitiativ ("en reaktion på att det inte finns något sätt att skriva på *mot* ett initiativ"). Åtskilliga uppgiftslämnare nämner kopplingar till tidigare initiativ. Hälften av uppgiftslämnarna hade tidigare utforskat andra verktyg (t.ex. framställningar på nationell nivå eller till Europaparlamentet) men ansåg att de inte uppnått sina mål i tillräckligt hög grad. Medborgarinitiativet valdes eftersom det har större **politisk påverkan** ("eftersom kommissionen är tvungen att svara"), för att det är ett "starkt stöd för opinionsbildningsstrategier och ger mer legitimitet åt kampanjen", eller pga. att **det omfattar hela EU**. En organisatör sade sig ha planerat in tidpunkten för sitt initiativ noga, så att det kunde komma med och beaktas i en planerad översyn av den lagstiftning saken gällde.

De flesta uppgiftslämnarna **ansåg att medborgarinitiativet varit värt besväret**, eftersom de kom nära sina ursprungliga mål på minst en eller flera av de punkter som nämndes i undersökningen (se diagram 3). När det gällde vad de uppnått genom initiativet satte organisatörerna de högsta värdena på personlig och yrkesmässig utveckling, höjd medvetenhet

⁽⁹⁵⁾ <https://citizens-initiative-forum.europa.eu/sv>.

om den fråga de brydde sig om, att ha startat en debatt om ämnet för sitt initiativ samt att ha upprättat ett nätverk av partner med siktet inställt på långvarigt samarbete.

Diagram 3: organisatörernas syn på i hur hög grad de uppnått sina ursprungliga mål

4. EFFEKTERNA AV COVID-19-PANDEMIN

Covid-19-pandemin fick aldrig förut skådade konsekvenser för medlemsstaterna och deras medborgare. De nationella restriktionerna och pandemins ständiga närvaro i största allmänhet gjorde det nästan omöjligt för organisatörer av medborgarinitiativ att kunna fortsätta sitt lokala kampanjarbete och samla in de stödförklaringar i pappersform som behövdes för att få ihop det stöd som behövdes inom tolv månadersperioden. Som svar på de extraordinära omständigheterna och för att medborgarinitiativ skulle fortsätta att fungera under pandemin antog EU-institutionerna snabbt tillfälliga åtgärder ([förordning \(EU\) 2020/1042](#) ⁽⁹⁶⁾), exempelvis genom att förlänga insamlingsperioderna för de aktuella initiativen, förlänga kontroll- och granskningsperioderna hos de nationella behöriga myndigheterna respektive EU-institutionerna, samt ordna specialarrangemang för kommissionens möten med organisatörerna och den offentliga utfrågningen i Europaparlamentet.

Tillsammans med de påföljande genomförandeakterna ⁽⁹⁷⁾ tjänade de tillfälliga åtgärderna sitt syfte. Genom dessa tillfälliga åtgärder var det **tolv** medborgarinitiativ som **beviljades förlängning** med upp till tolv månader för att samla in underskrifter, och tre av dessa ⁽⁹⁸⁾ kunde

⁽⁹⁶⁾ Europaparlamentets och rådets [förordning \(EU\) 2020/1042](#) av den 15 juli 2020 om fastställande av tillfälliga åtgärder vad gäller de tidsfrister för insamling, kontroll och granskning som föreskrivs i förordning (EU) 2019/788 om det europeiska medborgarinitiativet med hänsyn till covid-19-utbrottet (EUT L 231, 17.7.2020, s. 7–11).

⁽⁹⁷⁾ [Kommissionens genomförandebeslut \(EU\) 2020/2200](#) av den 17 december 2020, C/2020/9226, [kommissionens genomförandebeslut \(EU\) 2021/360](#) av den 19 februari 2021, C/2021/1121, [kommissionens genomförandebeslut \(EU\) 2021/944](#) av den 3 juni 2021, C/2021/3879. I samtliga tre genomförandebeslut föreskrivs förlängning av perioderna för att samla in stödförklaringar för vissa medborgarinitiativ i enlighet med förordning (EU) 2020/1042.

⁽⁹⁸⁾ ”En sammanhållningspolitik”, ”Rädda bin och bönder!” och ”Stop Finning – Stop the trade (Stoppa hajfensfisket – stoppa handeln)”.

därför uppnå de minimiantal som krävdes. Dessutom beviljade kommissionen på begäran en medlemsstat förlängd tidsfrist för att slutföra sina kontrollskyldigheter.

Alla de initiativ vars företrädare svarade på undersökningen påverkades inte i lika hög grad av covid-19-pandemin. För de mest markant påverkade initiativen ansågs följande åtgärder vara de som mest ändamålsenligt hanterade covid-19-pandemins utmaningar: förlängningen av tidsfristerna för att samla in underskrifter, tillgången till en infrastruktur på internet för att driva ett medborgarinitiativ, samt övergången till aktiviteter på internet som gjorde det lättare att lyfta fram medborgarinitiativ.

5. NÄSTA STEG

Covid-19-pandemin fick det europeiska medborgarinitiativet att fungera avsevärt sämre under de två första åren som den andra förordningen om medborgarinitiativ tillämpades. Som beskrivits ovan visade sig de tillfälliga åtgärderna vara ändamålsenliga med tanke på de ovanliga omständigheterna, och när restriktionerna väl hävdes kunde medborgarinitiativet åter igen börja fungera normalt. Det går redan att märka en viss positiv utveckling, men kommissionen bedömer att det inte går att utvärdera de ändrade reglernas fulla inverkan förrän de har tillämpats under normala omständigheter en längre period.

Utifrån den bedömning av tillämpningen av den andra förordningen om medborgarinitiativ som presenterats ovan, anser kommissionen att de regler för initiativen som infördes 2020 medför en mer tillgänglig, mindre belastande och mer användarvänlig ram för organisatörer och dem som stöder initiativ. Samtidigt anser också kommissionen – efter att ha tagit hänsyn till uppfattningarna från Europaparlamentet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén⁽⁹⁹⁾ och initiativens organisatörer, medborgare och berörda parter – att det redan nu går att göra ytterligare praktiska förbättringar inom den rättsliga ram som finns.

Mot bakgrund av bedömningen ovan och Europaparlamentets resolution av den 13 juni 2023 om genomförandet av förordningarna om det europeiska medborgarinitiativet, kommer kommissionen att genomföra följande åtgärder:

Åtgärd 1: göra det europeiska medborgarinitiativet mer känt och synligt

Att göra medborgarna mer medvetna om sina rättigheter är väsentligt för att de ska kunna delta aktivt och ändamålsenligt i det demokratiska livet i EU.

- Kommissionen kommer därför att **fortsätta med den flerspråkiga kommunikationskampanjen om medborgarinitiativet och rationalisera den**, genom ökad användning av sociala medier.
- I kampanjverksamheterna kommer också **unga** att prioriteras.
- Kommissionen kommer aktivt att eftersträva **att Europaparlamentet (och dess sambandskontor i medlemsstaterna) och medlemsstaterna (genom de nationella**

⁽⁹⁹⁾ Rekommendation från den tillfälliga arbetsgruppen för det europeiska medborgarinitiativet *Functioning of the European citizens' initiative* - 2020-2022: https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/ahg_eci_recommendation_on_eci_functioning_2020-2022_3_2.pdf.

kontaktpunkterna) är involverade i kommunikationskampanjen, samtidigt som man också välkomnar bidrag från andra EU-institutioner och EU-organ och även från regionala och lokala myndigheter, utbildningsinstitutioner och civilsamhällesorganisationer.

- Efter konferensen om Europas framtid och kommissionens förnyade insatser för medborgardeltagande tas nu det europeiska medborgarinitiativet med på den omgjorda portalen Kom med synpunkter – den **nya gemensamma kontaktpunkten för medborgardeltagande på nätet**, där det finns ännu fler möjligheter att göra initiativet mer synligt.
- Kommissionen kommer att samarbeta med de nationella kontaktpunkterna för att **lyfta fram medborgarinitiativets webbplats på relevanta nationella plattformar**.

Åtgärd 2: stärkt stöd för organisatörer av europeiska medborgarinitiativ

Kommissionen är medveten om att det krävs tid, resurser, hängivenhet och ihärdighet för att upprätta och förvalta ett medborgarinitiativ. Den kommer därför att stärka sitt stöd till organisatörerna.

- Kommissionen kommer att fortsätta stödja organisatörerna direkt eller indirekt genom att erbjuda ett antal tjänster, såsom **vägledning och juridisk rådgivning (via forumet för medborgarinitiativet), kostnadsfri användning av det säkra och användarvänliga systemet för insamling via internet**, som avsevärt minskar organisatörernas ansvar som personuppgiftsansvariga, samt **kostnadsfria översättningstjänster**.
- **Det icke-finansiella stödet till organisatörerna kommer att utökas vidare**, inom ramen för nuvarande budgets- och rättsregler, genom ytterligare vägledning i praktiska frågor om hur man driver medborgarinitiativ (särskilt hur man samlar in medel och lyfter fram initiativen i hela EU), förbättrad vägledning om EU:s och kommissionens befogenheter och annat att tänka på för att initiativ ska gå att registrera, samt vidare förbättringar av it-verktygen (i synnerhet det centrala systemet för insamling via internet).
- Kommissionen kommer att **i högre grad tillhandahålla information om möjligt ekonomiskt stöd inom de befintliga EU-programmen**, inom de särskilda kriterierna för respektive ansökningsomgång. Exempelvis finns det finansiering till projekt på området medborgardeltagande i programmet för medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden (CERV-programmet) ⁽¹⁰⁰⁾. För att organisatörer av medborgarinitiativ lättare ska kunna få sådan finansiering kommer kommissionen att konsekvent lämna uppgifter om lämpliga ansökningsomgångar och särskilda informationspass om dessa i sina månadsbrev om medborgarinitiativet. Vidare kommer kommissionen att regelbundet informera de nationella kontaktpunkterna för CERV-programmet om det europeiska medborgarinitiativet, så att de är väl rustade för att svara när eventuella organisatörer av initiativ kommer med förfrågningar om information. Kommissionen ska även säkerställa att det icke-finansiella stöd som finns till organisatörerna är skräddarsytt och

⁽¹⁰⁰⁾ https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/citizens-equality-rights-and-values-programme_sv.

anpassat efter deras behov (inklusive finansieringsbehoven) och att de får information om alla tjänster de har att tillgå.

Åtgärd 3: fortsatt förbättring av det centrala systemet för insamling via internet

Som den omfattande återkopplingen från medborgarna visar är det centrala systemet för insamling via internet ett lätthanterligt och pålitligt verktyg för att samla in underskrifter på nätet, och det uppfyller de höga säkerhetsstandarder som krävs när man hanterar stora mängder personuppgifter, som fallet är med medborgarinitiativ.

- Kommissionen kommer att fortsätta **vidareutveckla det centrala namnsamlingssystemet** (utifrån återkoppling och förslag som inhämtats under översynen från organisatörer, experter och medborgare, och även genom regelbundna provningar och samråd med användare), så att det passar ännu bättre för organisatörernas behov.
- Kommissionen kommer att överväga **andra förbättringar**, som att lägga till fler alternativ så att systemet kan anpassas och bli mer kampanjmakarvänligt och engagerande, t.ex. att organisatörer av initiativ får statistik i realtid och en instrumentpanel där de kan följa sitt initiativ, och vidare bedöma metoder för att upplysa undertecknare så att de inte skriver på samma initiativ flera gånger.
- Kommunikationsåtgärderna blir också inriktade på att göra medborgarna mer kunniga om hur dataskyddskraven garanterat följs när deras personuppgifter samlas in genom det centrala namnsamlingssystemet.

Åtgärd 4: stärka genomförandet av initiativ på nationell nivå och i samarbete med civilsamhället

Expertgruppen om medborgarinitiativet, som är organiserad av kommissionen, utgör ett särskilt forum för att samråda och utbyta metoder med medlemsstaternas myndigheter. Kommissionen ordnar även regelbundet samråd med och undersökningar bland berörda parter, för att få in återkoppling och bidrag så att medborgarinitiativet blir ännu bättre genomfört praktiskt sett. För att ytterligare stärka det nationella genomförandet av initiativet och samarbetet med civilsamhället kommer kommissionen att genomföra två åtgärder.

- **Inom ramen för expertgruppen om medborgarinitiativet** ska kommissionen fortsätta **hjälpa medlemsstaterna att genomföra sina skyldigheter i processen för medborgarinitiativet**, med fokus t.ex. på att kontrollera stödförklaringar, sänka minimiåldern för att stödja ett medborgarinitiativ, integrera nationella e-identifieringssystem i det centrala systemet för insamling via internet, förbättra fildelningstjänsten eller ge information och bistånd till organisatörerna av initiativ.
- Kommissionen kommer att **ytterligare engagera berörda parter (däribland civilsamhällesorganisationer)** varje gång deras sakkunskaper kan visa sig värdefulla för olika särskilda delar i genomförandet av förordningen om medborgarinitiativ. Det kan t.ex. gälla att förbättra det centrala systemet för insamling via internet, konstatera vidare utbildnings- och vägledningsbehov för organisatörerna och göra

medborgarinitiativet mer känt och synligt (t.ex. genom att koppla ihop initiativets webbplats med relevanta onlineplattformar om medborgardeltagande på nationell nivå).

Åtgärd 5: en mer synlig uppföljning av medborgarinitiativ

I enlighet med artikel 15.1 i förordningen om medborgarinitiativ har kommissionen möten med organisatörerna av framgångsrika initiativ så att de kan få förklara sina mål i detalj. I enlighet med artikel 15.2 styrker kommissionen noggrant sina svar i form av meddelanden som kollegiet antar. För de tre senaste framgångsrika initiativen har också den kommissionsledamot som ansvarar för det berörda politikområdet träffat organisatörerna efter att kommissionen antagit sitt beslut.

- För att **bättre informera organisatörer och medborgare om de uppföljningsåtgärder** man tänker vidta som svar på giltiga medborgarinitiativ, kommer kommissionen att från och med nu göra sådana uppföljningsmöten till rutin.
- Kommissionen kommer att säkerställa att **framgångsrika initiativ beaktas systematiskt när det utformas politiska förslag utifrån dessa initiativ**, och att organisatörerna av dem konsekvent får delta i samråd om de berörda förslagen.
- Kommissionen kommer kraftigare att framhålla **framgångsrika medborgarinitiativ** och de uppföljningsåtgärder de har medfört **i sina kommunikationskampanjer**, så att medborgarna får mer kännedom om hur medborgarinitiativ påverkar EU:s beslutsfattandeprocess.

6. SLUTSATS

På grundval av denna översynsrapport anser kommissionen att den ändrade förordningen om medborgarinitiativ åstadkommer en mer tillgänglig, mindre belastande och mer användarvänlig ram för organisatörer av medborgarinitiativ och för dem som stöder dem. Kommissionen är alltså fullt inställd på att se till att det ändrade europeiska medborgarinitiativet uppnår sin fulla potential som verktyg för att gynna debatt och medborgardeltagande på EU-nivå. Man kommer därför att vidta ett antal konkreta åtgärder för att få medborgarinitiativet och den underliggande infrastrukturen att fungera ännu bättre för organisatörerna, och visa upp hur initiativet påverkar EU:s politik.

Kommissionen är medveten om att Europaparlamentet och medlemsstaterna bidrar väsentligt till att ändamålsenligt genomföra förordningen om medborgarinitiativ. Kommissionen välkomnar också att andra EU-institutioner och EU-organ, plus övriga berörda parter, är med och gör medborgarinitiativet synligt på EU-nivå, nationellt och lokalt och gör EU-medborgarna medvetna om sin rätt att använda sig av medborgarinitiativet till att forma politiken i EU.

BILAGA

Diagram 4: organisatörer efter nationalitet och bosättningsland

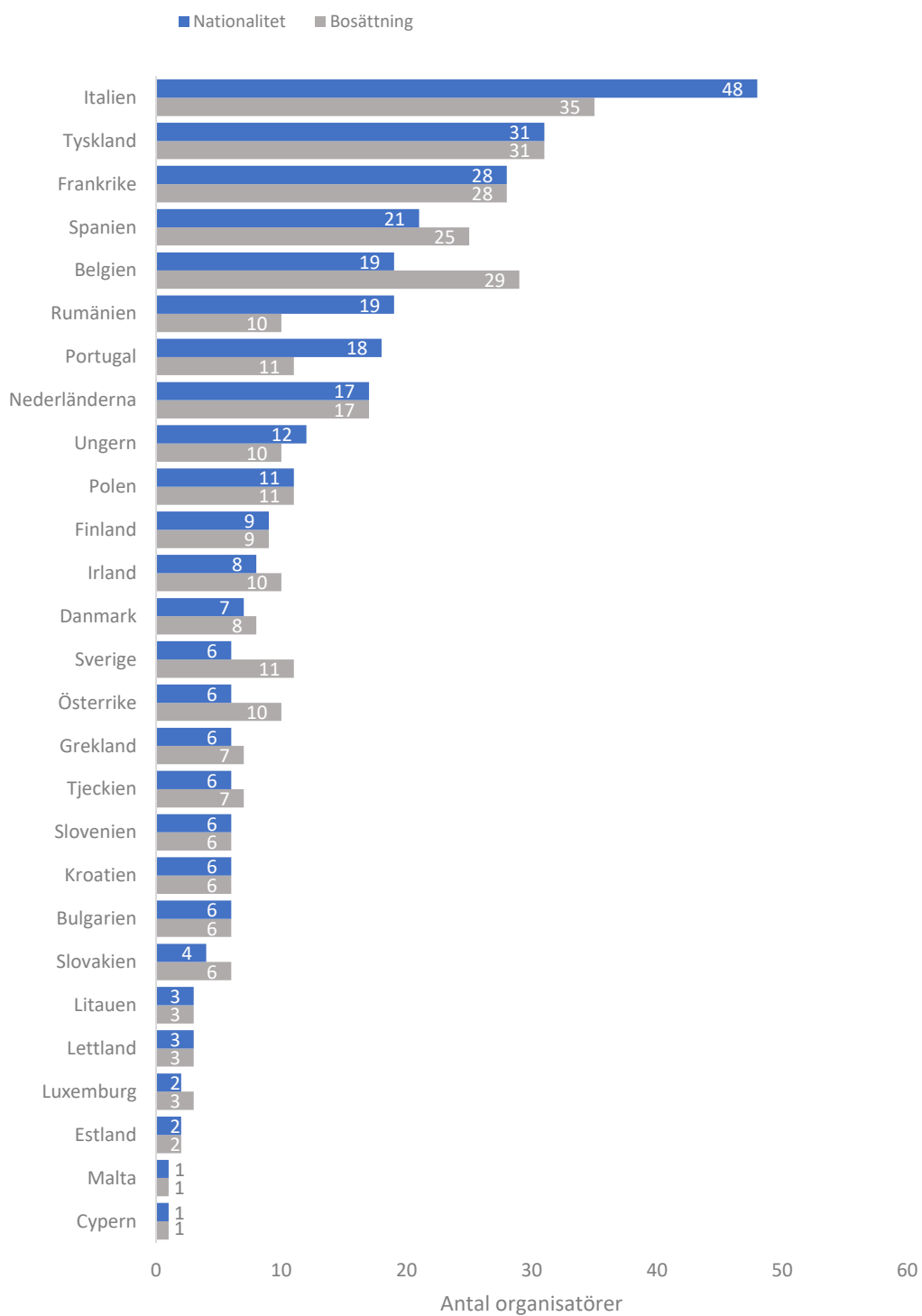

Diagram 5: organisatörer efter ålder

